

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΡΗΤΗΣ

UNIVERSITY
OF CRETE

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ & ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ»

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ & ΔΗΜΟΣΙΕΣ &
ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

« Η Εμπορική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης »

Trade Policy of the European Union

Παπαδοπούλου Αλίκη

A.M. 409

Επιβλέπων καθηγητής: Δημήτριος Ξενάκης

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ρέθυμνο

Τριμελής εξεταστική επιτροπή:

Κος Δημήτριος Ξενάκης (επιβλέπων)

Κος Ιωάννης Κοτρόγιαννος

Κος Κωνσταντίνος Μανασάκης

Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	6
Περίληψη	7
Abstract	8
Πρόλογος	9
Εισαγωγή	12

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΤΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

1.1: Θεσμικό Πλαίσιο	17
1.2: Η Ατζέντα της Εμπορικής Πολιτικής	21

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

2.1: Διεθνές Δίκαιο	27
---------------------	----

2.2: Το Ελεύθερο Εμπόριο _____	31
2.3: Συμφωνίες Ελεύθερου Εμπορίου _____	32
2.4: Περαιτέρω οφέλη από το Ελεύθερο Εμπόριο _____	34
2.5: Η Εμπορική Πολιτική-Την έχουμε ανάγκη; _____	39

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ _____ 43

3.1: Πως διαμορφώνεται η Εμπορική Πολιτική από την Ευρωπαϊκή Ένωση _____	43
3.2: Οι Στόχοι και τα Μέσα της Εμπορικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης _____	48
3.3: Ευρωπαϊκή Ένωση-Μέτρα εμπορικής Άμυνας _____	52
3.4: Οι Εμπορικές Συμφωνίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης _____	54
3.5: Μελλοντικές διαπραγματεύσεις-Στρατηγικές Σχέσεις _____	62
3.6: Σχέσεις μεταξύ Εμπορικής Πολιτικής και Αναπτυσσόμενων χωρών-Το Σύστημα Γενικευμένων Προτιμήσεων _____	64
3.7: Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο ΠΟΕ _____	69

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ _____ 75

4.1: Η Καταπολέμηση του Προστατευτισμού _____ 75

4.2: Διεθνείς Εμπορευματικές Συναλλαγές _____ 77

4.3: Ανάλυση των κυριότερων ομάδων προϊόντων _____ 80

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ _____ 84

ΕΠΙΛΟΓΟΣ _____ 87

ΑΝΑΦΟΡΕΣ _____ 90

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα εργασία αποτελεί διπλωματική εργασία του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Πολιτική Θεωρία και Πολιτική Ανάλυση» του τμήματος Πολιτικής Επιστήμης, του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Πριν την παρουσίαση των αποτελεσμάτων της παρούσας διπλωματικής εργασίας, αισθάνομαι την υποχρέωση να ευχαριστήσω ορισμένους από τους ανθρώπους που γνώρισα, συνεργάστηκα μαζί τους και έπαιξαν πολύ σημαντικό ρόλο στην πραγματοποίησή της.

Πρώτα από όλους θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή της διπλωματικής εργασίας, Δημήτριο Ξενάκη, για την πολύτιμη καθοδήγηση του και την εμπιστοσύνη και εκτίμηση που μου έδειξε. Η βοήθεια του οφείλω να τονίσω ότι ήταν καθοριστική καθώς στάθηκε σημαντικός αρωγός στην προσπάθειά μου και με υποστήριξε σε κάθε φάση της πορείας μου.

Στη συνέχεια, θα ήθελα να ευχαριστήσω και τους καθηγητές κύριο Κοτρόγιαννο Δημήτριο και κύριο Μανασάκη Κωνσταντίνο , που δέχτηκαν να είναι μέλη της τριμελούς επιτροπής αξιολόγησης της μεταπτυχιακής εργασίας.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου Γεώργιο και Ορτανσία, καθώς και τον αδελφό μου Λάζαρο, όπως επίσης και τους φίλους μου, που με υπομονή και κουράγιο προσέφεραν την απαραίτητη ηθική συμπαράσταση καθ' όλη τη διάρκεια αυτής της προσπάθειάς μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εμπορική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι απαραίτητο να εξεταστεί στο πλαίσιο των δύο από τις σημερινές πραγματικότητες. Η πρώτη είναι η σημασία της ίδιας της Ένωσης ως σημαντικού παγκόσμιου παράγοντα. Ο δεύτερος είναι ο τρόπος με τον οποίο η παγκοσμιοποίηση αλλάζει το διεθνές περιβάλλον.

Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή ένωση θα έλεγε κανείς ότι είναι η μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο, ο μεγαλύτερος εξαγωγέας και εισαγωγέας, ο μεγαλύτερος επενδυτής και αποδέκτης ξένων επενδύσεων και ο μεγαλύτερος χορηγός βοήθειας. Το 7% του παγκόσμιου πληθυσμού είναι κ αυτό που αντιπροσωπεύει πάνω από το ένα τέταρτο του παγκόσμιου πλούτου, όπως μετράται από το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ), τη συνολική αξία των παραγόμενων αγαθών και υπηρεσιών. Η ενιαία αγορά με την ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών, υπηρεσιών, ανθρώπων και κεφαλαίων στα σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της ικανότητας της Ένωσης να δημιουργεί θέσεις εργασίας με τις συναλλαγές με άλλες χώρες και περιφέρειες. Ακόμη, η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι αυτή που έχει την ευθύνη για την αγορά και είναι και αυτή που διαχειρίζεται τις εμπορικές σχέσεις με τον ευρύτερο κόσμο, καθώς επίσης έχει πολύ μεγαλύτερη βαρύτητα στις διεθνείς εμπορικές διαπραγματεύσεις σε σύγκριση πάντα με τα μέλη της.

Την ευρωπαϊκή Ένωση λοιπόν, θα την χαρακτηρίζαμε ως έναν ενεργό, οικονομικό και πολιτικό παράγοντα με αυξανόμενα περιφερειακά και παγκόσμια συμφέροντα αλλά και ευθύνες.

ABSTRACT

The European Union's trade policy needs to be seen in the context of two of today's realities. The first is the importance of the Union itself as an important global player. The second is how globalization is changing the international environment.

Furthermore, the European Union would say that it is the largest economy in the world, the largest exporter and importer, the largest investor and recipient of foreign investment and the largest donor of aid. 7% of the world's population accounts for more than a quarter of the world's wealth, as measured by gross domestic product (GDP), the total value of goods and services produced. The single market with the free movement of goods, services, people and capital at the borders of the European Union is the cornerstone of the Union's capacity to create jobs in trade with other countries and regions. The European Union is also the one responsible for the market and it is also the one that manages trade relations with the wider world, and it also has much greater weight in international trade negotiations than its members.

The European Union would call it an active, economic and political agent with growing regional and global interests but also responsibilities.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Πριν ακόμη εισαχθούμε στην εργασία, είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θέλει να διασφαλίσει ότι όλα τα εισαγόμενα προϊόντα πωλούνται σε δίκαιη τιμή στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο κανονισμός για το εμπόριο υπό μορφή πλήρως άμεσων συνδυασμένων υπηρεσιών(TDIs), προστατεύει τους παραγωγούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης από ζημιές και αντιμετωπίζει τον αθέμιτο ανταγωνισμό από ξένες εταιρείες όπως το ντάμπινγκ και τις επιδοτήσεις. Φυσικά, τα κράτη μέλη είναι αυτά που προσπαθούν να διασφαλίσουν ότι τα μέσα εμπορικής άμυνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τις νέες προκλήσεις του μεταβαλλόμενου οικονομικού τοπίου. Οι στόχοι είναι οι εξής: 1) Η διαφύλαξη των ευρωπαϊκών θέσεων εργασίας, 2) Η εξασφάλιση ενός δίκαιου ανταγωνισμού τις ανοικτές αγορές καθώς και 3) η διατήρηση του ελεύθερου εμπορίου.

Όσον αφορά το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών είναι αυτό που συμβάλλει σημαντικά στην αύξηση της βιώσιμης ανάπτυξης και στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Πάνω από 30 εκατομμύρια θέσεις εργασίας στην Ε.Ε. εξαρτώνται από τις εξαγωγές προς χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το εμπόριο λοιπόν είναι αυτό που έχει καθοριστικό ρόλο και αποτελεί μοχλό ανάπτυξης και βασική προτεραιότητα για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Εν συνεχεία, το Συμβούλιο δίνει μεγάλη προσοχή σε ένα δραστικό και πολυμερές εμπορικό σύστημα, το οποίο στηρίζεται σε κανόνες. Η διαφάνεια και η αποτελεσματική επικοινωνία είναι όροι που συνοδεύουν

την εμπορική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά την επικοινωνία με τους πολίτες σχετικά με τα οφέλη και τις προκλήσεις του εμπορίου και των ανοικτών αγορών. Έτσι, η εμπορική πολιτική είναι μία αποκλειστική αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αν μία συμφωνία καλύπτει ζητήματα μικτής ευθύνης, το Συμβούλιο έχει τη δυνατότητα να τη συνάψει μόνο εφόσον την επικυρώσουν όλα τα κράτη. Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι αυτή που έχει αναδειχθεί στη παγκόσμια σκηνή σε ισχυρό παράγοντα του παγκόσμιου εμπορίου, αφού είναι αυτή που ασχολείται με τις εμπορικές σχέσεις της με τις τρίτες χώρες μέσω εμπορικών συμφωνιών, οι οποίες σχεδιάζονται με απώτερο σκοπό να δημιουργούν καλύτερες ευκαιρίες και να υπερβαίνουν τους φραγμούς στο εμπόριο.

Στο σημείο αυτό, δεν μπορούμε να μην αναφερθούμε στην Συνθήκη ΕΚΑΧ¹, η οποία υπεγράφη στο Παρίσι το 1951, συνενώνει τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ιταλία και τις χώρες της Μπενελούξ σε μία Κοινότητα που έχει ως αποστολή την οργάνωση της ελεύθερης κυκλοφορίας άνθρακα και χάλυβα, καθώς και την ελεύθερη πρόσβαση στις πηγές παραγωγής. Επίσης, μια κοινή Ανώτατη Αρχή εποπτεύει την αγορά, την τήρηση των κανόνων ανταγωνισμού, καθώς και τη διαφάνεια των τιμών. Τα θεσμικά όργανα, είναι αυτά που προέρχονται από τη συνθήκη ΕΚΑΧ. Μη ξεχνάμε ότι η ΕΚΑΧ ξεκίνησε με 4 κράτη και σήμερα, πλέον, σαν Ευρωπαϊκή Ένωση αριθμεί 28 κράτη μέλη. (<http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EL/TXT/?uri=URISERV%3Axy0022>, 2017).

Σκοπός της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήταν και είναι μέχρι σήμερα η διαδικασία της ενοποίησης των κρατών της ευρωπαϊκής χερσονήσου, και άλλων χωρών εκτός αυτής. Το εμπόριο αποτελεί σημαντικό παράγοντα για τη διατήρηση σταθερών διεθνών σχέσεων και η εμπορική πολιτική αποκτά ιδιαίτερη σημασία. Τόσο οι οικονομικές όσο και οι εμπορικές σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αποτελούν ένα μέρος του συνόλου των εξωτερικών

σχέσεων, συνδυαζόμενες και αλληλεπιδρώντας με τις γεωπολιτικές, διπλωματικές και στρατιωτικές διαστάσεις της εξωτερικής πολιτικής (Τσέλιος, 2006).

Η εμπορική πολιτική είναι αυτή που καθορίζει τα εμπορικά μέτρα που λαμβάνονται για έναν σκοπό ταυτόχρονα με άλλες δράσεις. Σημαντικό είναι ότι έχει τη δυνατότητα να δράσει προληπτικά. Αυτό σημαίνει ότι μπορεί να λαμβάνει κάποια μέτρα, τα οποία σε ένα εύλογο χρονικό διάστημα θα ωφελήσουν μια περιοχή.

¹ Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να καταλάβουμε τι είδους ρόλο έχει η εμπορική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης τόσο στο εσωτερικό της όσο και στις σχέσεις της με τα άλλα κράτη, τα οποία δεν ανήκουν στην Ένωση.

Για όλα τα παραπάνω, θα ξεκινήσουμε με τον ορισμό της, θα αναλύσουμε τα θεσμικά όργανα και τον ρόλο τους όσον αφορά το διεθνές εμπόριο, φυσικά τους στόχους και τα μέσα της εμπορικής πολιτικής, τις εμπορικές συμφωνίες που συνάπτει η Ευρωπαϊκή Ένωση με τρίτες χώρες καθώς και τους κοινούς κανόνες εισαγωγής και εξαγωγής των προϊόντων της Ένωσης. Ακόμη, θα εξετάσουμε τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (GATT) διεξοδικά: τον ρόλο του και τις υποχρεώσεις του στο διεθνές σύστημα του εμπορίου και εν κατακλείδι, θα παραθέσουμε τα συμπεράσματα της έρευνας για την ολοκλήρωση της παρούσας εργασίας όσον αφορά τα αποτελέσματα της εμπορικής πολιτικής αλλά και το μέλλον της. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ως στόχο να ενισχύσει τη συνεργασία της με άλλες χώρες αλλά και ομάδες χωρών, αφού υπάρχει μία παγκόσμια αλληλεξάρτηση στην παγκοσμιοποιημένη οικονομία της αγοράς και του εμπορίου.

Το εμπόριο αποτελεί για την Ευρωπαϊκή Ένωση το βασικό μοχλό της ανάπτυξης και επιβίωσης της. Η Συνθήκη της Ρώμης είχε αρχικά ως στόχο τη δημιουργία μιας τελωνειακής ένωσης μεταξύ των κρατών που συμμετείχαν, την κατάργηση των δασμών και γενικότερα των εμποδίων στο εμπόριο μεταξύ τους και την υιοθέτηση κοινού εξωτερικού δασμολογίου προς τις εισαγωγές από τρίτες χώρες. Βήμα-βήμα η κοινή εμπορική πολιτική εξελίχθηκε και παράλληλα η ισχυροποίηση της κοινής αγοράς κατέστησε την Ευρωπαϊκή Ένωση ηγετικό δρώντα όσον αφορά τις εμπορικές διαπραγματεύσεις σε παγκόσμιο επίπεδο, τόσο σε διμερές

επίπεδο όσο και σε πολυμερές στα πλαίσια αρχικά της GATT και εν συνεχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού εμπορίου που την διαδέχθηκε(ΠΟΕ).

Οι εμπορικές σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης υλοποιούνται σε περιφερειακό επίπεδο, αφενός ανάμεσα στην Ένωση και αφετέρου σε μια άλλη περιφερειακή ένωση κρατών². Βέβαια, η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου θέτει και υποχρεώνει να ακολουθούνται κανόνες στις διμερείς εμπορικές σχέσεις, όπου σε ορισμένες περιπτώσεις, αλλάζει ο τρόπος που διεξάγεται το διμερές εμπόριο(χώρες ΑΚΕ)³.

Η εμπορική πολιτική συχνά χαρακτηρίζεται ως το εργαλείο εξωτερικής πολιτικής διαμόρφωσης διπλωματικών σχέσεων αλλά και ως εργαλείο οικονομικής ανάπτυξης. Δεν μπορούμε να μην αναφέρουμε ότι το παγκόσμιο εμπόριο έχει αναπτυχθεί αρκετά τα τελευταία χρόνια και οι διεθνείς οικονομικές σχέσεις δημιουργούνται δίχως να υπάρχει ένα σύστημα που να διαθέτει ένα συγκεκριμένο σχέδιο. Προσπαθώντας να αντιληφθούμε διακρίνουμε ότι αφενός πρόκειται για τη σημασία της Ένωσης ως κορυφαίου παγκόσμιου παράγοντα, και, αφετέρου για τον τρόπο με τον οποίο η παγκοσμιοποίηση διαφέρει ως προς τη μορφή του διεθνούς περιβάλλοντος (Χρυσοχόου – Ξενάκης – Τσινισιζέλης – Υφαντής – Σταυρίδης, 2009).

Μετά την παγκόσμια οικονομική κρίση που μέχρι σήμερα βιώνουμε, η Ευρωπαϊκή Ένωση αναζητά ευκαιρίες στις διεθνείς

οικονομικές αγορές με στόχο την άντληση κεφαλαίων, την εξασφάλιση νέων αγορών και την καλύτερη αλλά και δικαιότερη πρόσβαση των καταναλωτών στην παγκοσμιοποιημένη αγορά. Έτσι, η Ευρωπαϊκή Ένωση καλείται να αντιμετωπίσει την εσωτερική κρίση και την ευρωπαϊκή ενοποίηση που συνεχώς εξελίσσεται και μεταβάλλεται. Επιπροσθέτως, πρέπει να επιβιώσει και να αναπτυχθεί ως οικονομική, εμπορική και πολιτική δύναμη σε ένα παγκόσμιο σύστημα.

Ωστόσο, οι στόχοι της εμπορικής πολιτικής ουκ ολίγες φορές δεν αντιστοιχούν στους βασικούς στόχους που θέσπισε η Συνθήκη της Ρώμης. Δεν μπορούμε να μην αναφέρουμε ότι ο επηρεασμός που λαμβάνει είναι αρκετά μεγάλος και προκαλείται από παράγοντες που διαμορφώνουν το διεθνές εμπόριο. Πολύ πιθανό τέτοιες μεταβολές να είναι αποτέλεσμα ραγδαίων πολιτικών και οικονομικών εξελίξεων που παρατηρούνται στο διεθνή χώρο. Οι μεγάλες αλλαγές στις χώρες της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης και η ανάγκη της Κοινότητας να διαθέτει καταλυτικό ρόλο στη βοήθεια ανοικοδόμησης των χωρών αυτών, αποτέλεσε σημαντικό κομμάτι στον επανασχεδιασμό της κοινοτικής πολιτικής. Λόγω του ότι η Ευρώπη έχει προσαρμοστεί νομοθετικά και θέτει σε εφαρμογή τα αποτελέσματα των συμφωνιών των Γύρων διαπραγματεύσεων, έχει αυξηθεί σημαντικά η προβλεπτικότητα και η διαφάνεια της ευρωπαϊκής εμπορικής πολιτικής. Η Κοινότητα, είναι αυτή που επιδιώκει με κάθε τρόπο τη νομοθετική ρύθμιση και των άλλων κρατών μελών του ΠΟΕ έτσι ώστε να έρθουν εις πέρας τα αποτελέσματα του Γύρου της Ουρουγουάης. Τελειώνοντας, θέλει οι τρίτες χώρες να αναλάβουν πραγματικά τις υποχρεώσεις τους ως ισότιμοι εταίροι του ΠΟΕ. Εκτός από όλα τα παραπάνω, είναι σημαντικό να υπογραμμίσουμε στο την ελευθερία των δικαστικών αποφάσεων και τη δυνατότητα διεθνούς δικαιοδοσίας σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις που συμβλήθηκε με την Συνθήκη των Βρυξελλών.

Σήμερα η Ευρωπαϊκή Ένωση χαρακτηρίζεται ως:

- η μεγαλύτερη δύναμη στο παγκόσμιο εμπόριο
- ο μεγαλύτερος εξαγωγέας αγαθών και υπηρεσιών σε παγκόσμια κλίμακα
- ανεπτυγμένη πηγή άμεσων ξένων επενδύσεων προς τρίτες χώρες
- και ο δεύτερος μεγαλύτερος δέκτης ξένων επενδύσεων μετά τις Η.Π.Α.

² αποφάσεις διεθνών οργανισμών, διεθνείς διαπραγματεύσεις, μέθοδοι του διεθνούς εμπορίου αλλά και οι εξελίξεις στο εσωτερικό της Κοινότητας

³ χώρες ΑΚΕ(Αφρική, Καραϊβική, Ειρηνικός)-Μεσογειακές χώρες «διαδικασία της Βαρκελώνης», χώρες του Συμβουλίου Συνεργασίας του (Περσικού) Κόλπου

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΤΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

1.1: ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το σύστημα του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) αποτελεί τον πυρήνα της παγκόσμιας τάξης εμπορίου και προέρχεται από την Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (GATT). Στο σύστημα του ΠΟΕ ανήκει μια σειρά από πολυμερείς συμβάσεις εμπορίου, των οποίων η επικύρωση είναι υποχρεωτική για την ένταξη σε αυτόν. Υπάρχουν δηλαδή ορισμένες θεμελιώδεις αρχές της GATT οι οποίες πρέπει να πληρούνται από τα μέλη του.

Η αρχή της εξομοίωσης με τα εγχώρια προϊόντα, μας δίνει να καταλάβουμε ότι όλα τα προϊόντα των κρατών-μελών πρέπει να είναι ίδιας διάκρισης με τα εθνικά στο πλαίσιο άρσης των διακοσίων από την GATT. Η πλέον σημαντική συμβολή αυτής της αρχής είναι η διασφάλιση των αποτελεσμάτων της απελευθέρωσης του εξωτερικού εμπορίου μιας χώρας. Το οικονομικό καθεστώς μιας χώρας πρέπει να είναι έτσι διαμορφωμένο ώστε να μην επωφελούνται παραπάνω τα εγχώρια και λιγότερο τα εισαγόμενα ή το αντίθετο και να υπάρχει ίση αντιμετώπιση και των δύο (Μπερεδήμας, 2015).

Προβλέπεται φυσικά παύση της αρχής της αμοιβαιότητας κατά των διαπραγματεύσεων μεταξύ πλουσίων και των χωρών του Τρίτου Κόσμου. Η αρχή αυτή εφαρμόζεται προοδευτικά ανάλογα με το επίπεδο ανάπτυξης μιας

χώρας. Λειτουργεί με βάση το γεγονός ότι η ίση μεταχείριση άνισα ανεπτυγμένων χωρών προκαλεί άνισα αποτελέσματα. Ειδικό καθεστώς στις ειδικές συμφωνίες, για παράδειγμα αγροτικά ή υπηρεσίες, καθώς και υποχρεώσεις παροχής χρηματοδοτικής και τεχνικής βοήθειας προκειμένου οι αναπτυσσόμενες χώρες να προσαρμοστούν στις απαιτήσεις των ρυθμίσεων του ΠΟΕ (Σατλάνης, 2005).

Επιπλέον, η GATT προβλέπει ότι στα συμβατικά μέρη δεν δίδεται το δικαίωμα πέρα από δασμούς, τέλη και λοιπές επιβαρύνσεις, να επιβάλλουν ποσοτικούς περιορισμούς στις εισαγωγές ή εξαγωγές αλλά η ρύθμιση αυτή καταργείται συχνά εξαιτίας εθνικών συμφερόντων όπως η δημοσιονομική πειθαρχία ή η κατανάλωση της εγχώριας παραγωγής. Άλλη μία εξαίρεση που προβλέπεται από την GATT, είναι η επιβολή μέτρων αντιντάμπινγκ⁴ με τη μορφή δασμών, αφού πρώτα έχει αποφασιστεί ότι το ντάμπινγκ λαμβάνει χώρα. Αντίστοιχα, όταν ένα κράτος ενισχύει ή επιδοτεί κάτι, έχει την υποχρέωση να κάνει γνωστή την έκταση, το είδος, και τις επενέργειες των ενισχύσεων αυτών ώστε να διατηρείται η αρχή της εξομοίωσης ακόμα και σε αντισταθμιστικά κρατικά δασμολογικά μέτρα.

Όσον αφορά την επίλυση διαφορών εντός του ΠΟΕ, θεσπίζεται στο δεύτερο παράρτημα της συμφωνίας του, «Μηχανισμός Επίλυσης Διαφορών» που προκύπτουν μεταξύ των μελών του ΠΟΕ από την εφαρμογή της κάθε Συμφωνίας. Ως «όργανο Επίλυσης Διαφορών» ορίζεται το Γενικό Συμβούλιο του ΠΟΕ. Στον «Μηχανισμό Επίλυσης Διαφορών» έχουν τη δυνατότητα να προσφύγουν μόνο κράτη, ως μέλη του ΠΟΕ αλλά συνήθως τα προσφεύγοντα μέρη, εκπροσωπούν άτομα, εταιρείες που έχουν θιγεί. Επίσης, προβλέπεται στον ΠΟΕ, η ύπαρξη Μηχανισμού Παρακολούθησης Εμπορικής Πολιτικής ο οποίος ανά τακτά χρονικά διαστήματα εξετάζει και αξιολογεί τις εμπορικές πρακτικές που ακολουθούνται (Τσέλιος – Ξενάκης – Τσινισιζέλης, 2006).

Τα θεσμικά όργανα της εμπορικής πολιτικής είναι αυτά που καθορίζουν και τροποποιούν το κοινό τελωνειακό δασμολόγιο που διαπραγματεύονται και υπογράφουν τις τελωνειακές και τις εμπορικές συμφωνίες που εναρμονίζουν τα μέτρα ελευθέρωσης των εμπορικών συναλλαγών με τρίτες χώρες που επεξεργάζονται την πολιτική για τις εξαγωγές και παίρνουν μέτρα εμπορικής άμυνας ώστε να εμποδίσουν αθέμιτες εμπορικές πρακτικές. Η λήψη αποφάσεων σε θέματα εμπορικής πολιτικής προετοιμάζονται από την Επιτροπή και αποφασίζονται από το Συμβούλιο.

(http://www.europedia.moussis.eu/books/Book_2/7/23/01/?lang=gr&all=1&=1&e=10, 2017)

• **ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

Η Επιτροπή των ευρωπαϊκών κοινοτήτων είναι κοινοτικό όργανο το οποίο εκπροσωπεί, προστατεύει και προάγει τα κοινοτικά συμφέροντα, επιδιώκει την πραγμάτωση των κοινοτικών στόχων χωρίς να λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντα και τις επιδιώξεις των εθνικών κυβερνήσεων των κρατών-μελών. Το κάθε κράτος διορίζει έναν επίτροπο, ενώ και τα πέντε μεγάλα κράτη διορίζουν από δύο. Η θητεία τους διαρκεί πέντε έτη και μπορεί να ανανεωθεί. Ουσιαστικά η Επιτροπή ελέγχει:

- **Πολυμερείς εμπορικές σχέσεις:** Η Επιτροπή προετοιμάζει τις θέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις συνεδριάσεις των ομάδων του ΠΟΕ και παρακολουθεί όλα τα σχέδια της διαδικασίας λαμβάνοντας σχετικές αποφάσεις.
- **Διμερείς εμπορικές σχέσεις(τρίτες χώρες-περιφερειακοί οργανισμοί):** Ενημερώνονται όσον αφορά την εξέλιξη των διαπραγματεύσεων και δίνει

κατευθύνσεις καθώς ελέγχει τη συμβατότητα των εμπορικών διατάξεων με τους κανόνες του ΠΟΕ. Επιπροσθέτως, συμπεριλαμβάνονται και τα προβλήματα του εμπορίου που αντιμετωπίζουν τα κράτη – μέλη με τις τρίτες χώρες.

- **Συμβουλευτική ιδιότητα:** Εκφράζεται για πολιτικές που συνδέονται με το εμπόριο και επηρεάζονται από αυτό. Εξετάζει τις εμπορικές διατάξεις σχεδίων σχετικών με την ανάπτυξη, το περιβάλλον, τη βιοτεχνία κ.λ.π.

• **ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ**

Το Συμβούλιο αυτό είναι ένα όργανο για να λαμβάνει αποφάσεις. Υπάρχει ένας αντιπρόσωπος κάθε κράτους μέλους σε υπουργικό επίπεδο, ο οποίος είναι εξουσιοδοτημένος να δεσμεύει την κυβέρνηση του κράτους μέλους που αντιπροσωπεύει. Η προεδρία ασκείται διαδοχικά από κάθε κράτος μέλος του συμβουλίου για έξι μήνες. Σε περιπτώσεις που σε κάποια διάταξη του συμβουλίου εκφράζονται θέματα γενικής φύσεως τότε τα κράτη - μέλη αντιπροσωπεύονται από τους υπουργούς των εξωτερικών. Εν αντιθέσει, όταν τίθενται εξειδικευμένα θέματα, τότε τα κράτη αντιπροσωπεύονται από άλλους υπουργούς. Κατά τη διάρκεια προεδρίας κάθε κράτους μέλους προωθούνται θέματα τα οποία εξυπηρετούν τα δικά τους συμφέροντα. Οι αρμοδιότητες του Συμβουλίου είναι: 1) Διασφάλιση και συντονισμός της γενικής οικονομικής πολιτικής των κρατών μελών 2) Εξουσία λήψεως εμπορικών ή άλλων συμφωνιών και 3) Η ανάθεση στην Επιτροπή με τις πράξεις που εκδίδει αρμοδιότητες των κανόνων που θεσπίζει.

- **ΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

Είναι το πολιτικό όργανο της κοινότητας, το οποίο από την πλευρά του αποτελείται από τους αντιπροσώπους των κρατών-μελών και οι αντιπρόσωποι εκλέγονται με καθολική ψηφοφορία. Επίσης, το κοινοβούλιο δεν έχει την αυτονομία για κάθε εθνική βουλή αρμοδιότητα και ο ρόλος του είναι καθαρά και μόνο συμβουλευτικός. Τέλος, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δεν συμμετέχει στη διαδικασία λήψης αποφάσεων για θέματα διαπραγμάτευσης συμφωνίας εμπορίου με Τρίτη Χώρα και για διαπραγματεύσεις στον ΠΟΕ.

1.2: Η ΑΤΖΕΝΤΑ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Έχοντας αναφερθεί στο θεσμικό πλαίσιο του διεθνούς στερεώματος στο οποίο θα πρέπει η Ένωση να εκπροσωπεί τα 28 κράτη-μέλη της, μπορεί να γίνει πλέον κατανοητή η συγκεκριμένη ατζέντα που ακολουθεί η ένωση στον τομέα του εμπορίου. Η Ένωση για να ασκήσει την εμπορική της πολιτική, συνάπτει συμβάσεις και συμφωνίες με άλλα συμβαλλόμενα μέρη. Ο τύπος των συμφωνιών σχετίζεται με την οικονομική, πολιτική και πολιτισμική ισχύ της χώρας ή του αριθμού χωρών που συνυπογράφουν. Η εμπορική πολιτική της Ένωσης αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της ευρύτερης στρατηγικής της για το 2020, η οποία στοχεύει στην τόνωση της απασχόλησης και στη δημιουργία μιας πιο σύγχρονης και βιώσιμης οικονομίας.

Αρκετά σημαντικό για τη δημιουργία μιας δυναμικής ευρωπαϊκής οικονομίας είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Ένωσης στο εξωτερικό. Η Επιτροπή βέβαια είναι αυτή που λαμβάνει την πρωτοβουλία έτσι ώστε να ξεκινήσει μία διαδικασία σχεδιασμού μίας ενδεχόμενης συμφωνίας. Η Επιτροπή έχει συγκεκριμένο ρόλο στην χάραξη της εμπορικής πολιτικής αλλά η συνολική ένταξή της σε πολιτικό πλαίσιο και η πραγματοποίησή της στηρίζεται όχι μόνο στο κοινοβούλιο αλλά και στο Συμβούλιο. Η διαδικασία ξεκινάει με την Επιτροπή να επιδίδεται σε άτυπες συζητήσεις και διαβουλεύσεις με τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς και το Συμβούλιο ενημερώνεται αν υπάρξει κάποια δυσλειτουργία. Όντας ολοκληρωμένες οι άτυπες διαβουλεύσεις, τα αποτελέσματα αυτών παρουσιάζονται στο Συμβούλιο, το οποίο και δίνει το εναρκτήριο λάκτισμα για την επίσημη έναρξη των διαπραγματεύσεων. Το Συμβούλιο μπορεί να παράσχει και κατευθυντήριες γραμμές πριν την έναρξη των διαπραγματεύσεων καθώς και να παρέμβει για να τροποποιήσει ή να συμπληρώσει τις οδηγίες που έχει δώσει.

Για πολλά χρόνια υπήρχε μία διαμάχη σχετικά με την αποκλειστική δικαιοδοσία της Επιτροπής στο να σχεδιάζει κεντρικά τον τομέα του Εμπορίου. Στις διακυβερνητικές συναντήσεις του Μάαστριχτ, του Άμστερνταμ και της Ρώμης έγιναν μικρές αλλαγές στις συνθήκες και οι υπηρεσίες αλλά και τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας (TRIPS) καθορίζονταν από περίπλοκη δικαιοδοσία με ορισμένες πτυχές να ορίζονται σε εθνικό επίπεδο και άλλες σε επίπεδο Επιτροπής.

Η συνθήκη της Λισσαβόνας ήταν αυτή που ενίσχυσε τον ρόλο του

Κοινοβουλίου στον τομέα του εξωτερικού εμπορίου και των επενδύσεων κυρίως με 3 τρόπους. Πρώτον επέτρεψε στο Κοινοβούλιο να διαμορφώνει μαζί με το Συμβούλιο την εμπορική νομοθεσία ενώ ίσχυσε και τον ίδιο ρόλο της κοινοβουλευτικής επιτροπής εμπορίου⁵ με την Επιτροπή να πρέπει να δίνει συχνή αναφορά για τις πρωτοβουλίες και τις κινήσεις της⁶. Εν τέλει, η Συνθήκη της Λισσαβόνας "ενδυνάμωσε" το κοινοβούλιο με την επικυρωτική του αρμοδιότητα σε θέματα εμπορικών συνθηκών (Woolcock, 2010).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι αυτή επίσης που έχει φτιάξει ένα μεγάλο δίκτυο εμπορικών συμφωνιών με χώρες σε όλο τον κόσμο. Αυτές οι συμφωνίες πρέπει να ακολουθούν τους κανόνες του ΠΟΕ όπου και η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη, είναι μέλη. Επίσης, η φιλελευθεροποίηση του εμπορίου, έχει δημιουργήσει ερωτήματα όσον αφορά την σχέση του Εμπορίου και των άλλων πολιτικών της Ένωσης ιδιαίτερα όμως με την συμβατότητα των επιμέρους στόχων. Παράλληλα, συγκεκριμένοι τομείς παραβλέποντας χάριν των εμπορικών σχέσεων και συνάπτονται συμφωνίες με κράτη όπου έχουν για παράδειγμα μικρή οικονομική δύναμη αλλά ισχυρή γεωπολιτική θέση. Η επάλληλη εναντίωση τομέων δράσης και πολιτικής της ένωσης εντοπίζεται και από πλευράς της Ένωσης και την χρήση εμπορικών συμφωνιών ως όργανο εξωτερικής πολιτικής για ζητήματα διεθνούς διπλωματίας και καταπάτησης ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Gstöhl Sieglinde, 2013).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση εκμεταλλεύεται συχνά την εμπορική της ηγεμονία ως διπλωματικό εργαλείο και έχουμε ακούσει αρκετά συχνά την άποψη ότι η εμπορική πολιτική είναι το πιο σημαντικό εργαλείο εξωτερικής πολιτικής για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Sapir, 1998). Η πρόσβαση στην ευρωπαϊκή αγορά σε συνδυασμό με οικονομική βοήθεια, οικονομική συνεργασία και ανάπτυξη υποδομών χαρακτηρίζονται ως ερείσματα για την

ενίσχυση γεωπολιτικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας που ξεκίνησε από την Επιτροπή το 2003. Η πολιτική αυτή στις άμεσα είτε χερσαίες είτε συμφωνιών συνεργασίας ή σύνδεσης με αντάλλαγμα την δέσμευση τους σε ορισμένα ιδανικά, σημαντικά για την Ένωση όπως ο σεβασμός του κράτους δικαίου, η χρηστή διακυβέρνηση και η προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με απώτερο στόχο την διασφάλιση της σταθερότητας, της ασφάλειας και της οικονομικής ανάπτυξης. Οι συμφωνίες αυτές αποσκοπούν στην άρση των δασμών και των εμποδίων ανάμεσα στο εμπόριο και στην διαμόρφωση ενός Ελεύθερου Χώρου Εμπορίου .

Έπειτα, υπάρχει η κατηγορία των προτιμησιακών συμφωνιών (reciprocal preferences) οι οποίες συνάπτονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση υπό το ΣΓΠ (General System of Preferences) κατά παρέκκλιση της αρχής της αμοιβαιότητας που προβλέπεται από τον ΠΟΕ χάρη σε ειδική διάταξη που προβλέφθηκε το 1979 και επιτρέπει μέλη του ΠΟΕ να προσφέρουν χαμηλότερους δασμούς σε αναπτυσσόμενες χώρες. Στην κατηγορία αυτή των συμφωνιών, ισχύει η αρχή του «Όλα πλην όπλων», η οποία σε συνδυασμό με την Σύμβαση Κοτονού επιτρέπει στα «Λιγότερο ανεπτυγμένα Κράτη» να διακινούν το 99% των εμπορευμάτων τους με ελεύθερη πρόσβαση στην Ε.Ε. (Brown, 2005).

Κλείνοντας, στις εμπορικές σχέσεις υπάρχουν χώρες που δεν απολαμβάνουν μία σχετικά προνομιακή μεταχείριση αλλά εξάγουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε καθεστώς ΠΟΕ με την αρχή του MFN, την ρήτρα του μάλλον ευνοούμενου κράτους που αποτελεί και πυρήνα των αρχών του ΠΟΕ. Οι χώρες αυτές συνιστούν και το μεγαλύτερο μέρος των εμπορικών συναλλαγών της Ευρωπαϊκής Ένωσης κάποιες από τις οποίες είναι η Κίνα, η Ινδία και όλες σχεδόν οι μεγάλες ανεπτυγμένες χώρες που είναι μέλη του

ΠΟΕ (Conconi, 2009).

Οι σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την Ρωσία είναι ιδιαίτερες σημαντικές στον εμπορικό τομέα. Η Ρωσία παραμένει ένας από τους πιο σημαντικούς εταίρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κυρίως στον τομέα της ενέργειας. Είναι θα λέγαμε ο μεγαλύτερος εισαγωγέας πετρελαίου και φυσικού αερίου για την Ευρωπαϊκή Ένωση και ο τρίτος εμπορικός εταίρος για την Ευρωπαϊκή Ένωση σε συνολικές εμπορικές σχέσεις. Ωστόσο, η Ρωσία δεν αποτελεί μέλος του ΠΟΕ. Η πιθανή εισχώρηση της Ρωσίας στον ΠΟΕ, θα είναι μία σημαντική ευκαιρία για την κατάργηση φραγμών που περιορίζουν την πρόσβαση των εμπορευμάτων και υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στη ρωσική αγορά (Boussena, Sadek, Locatelli, 2013).

Επίσης, σημαντικές είναι και οι εμπορικές σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με την Ιαπωνία ιδιαίτερα σε ότι αφορά τα φάρμακα, τα τρόφιμα αλλά και είδη τεχνολογίας. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Ένωση, έχει συγκεκριμένες εμπορικές σχέσεις με την Ινδία, για παράδειγμα ζητήματα νέων τεχνολογιών. Φυσικά, διατηρεί και τον μεγάλο εμπορικό παίκτη του 21^{ου} αιώνα, την Κίνα. Ένας επιπρόσθετος στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι να συσφίξει τις σχέσεις της με τις αναδυόμενες χώρες και υπάρχουν κάποιες ενδεικτικές κινήσεις που έχουν γίνει τόσο σε επίπεδο διακυβερνητικών πρωτοβουλιών, όσο και οι προϋποθέσεις ενίσχυσης των σχέσεων μεταξύ μεγάλων εταιριών. Ιδιαίτερος σημαντικό είναι ότι στη περίπτωση της Ινδίας, γίνεται διαβούλευση για τον σχεδιασμό μιας ουσιαστικής FTA που θα είναι καθοριστική στην ανάπτυξη και τη σύσφιξη των εμπορικών σχέσεων των δύο μερών. Βέβαια, η πλέον σημαντική τόσο από πολιτική όσο και από εμπορική σκοπιά, είναι η σχέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις ΗΠΑ η οποία και παρουσιάζει μια ιστορική συνέχεια και έχει πραγματολογική βάση μια εγγενή ταυτότητα στο κοινωνικοπολιτικό

γίνεσθαι των δύο μερών με εμπορικές σχέσεις που κρατούν πάρα πολλά χρόνια έως και αιώνες.(Achterbosch, 2008)

⁴ Οι **δασμοί αντι-ντάμπινγκ** (anti-dumping) είναι πρόσθετοι δασμοί που εφαρμόζονται σε ορισμένα προϊόντα συγκεκριμένης χώρας καταγωγής που δεν είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (τρίτες χώρες) ή ακόμα και συγκεκριμένης εταιρίας παραγωγής, τα οποία εισάγονται στο έδαφος της Κοινότητας σε πολύ χαμηλή τιμή ή σε τιμή κάτω του κόστους παραγωγής. Σκοπός των μέτρων αντι-ντάμπινγκ είναι η καταπολέμηση της πρακτικής που συνίσταται στην εξαγωγή εμπορευμάτων σε τιμές χαμηλότερες από εκείνες που εφαρμόζονται στην εσωτερική αγορά για παρόμοια προϊόν

⁵ INTA committee

⁶ Άρθρο 207

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

2.1: ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ

Η νομική προσωπικότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι αυτή που αναλύεται στο παγκόσμιο εμπόριο δεδομένου ότι η χάραξη της εμπορικής πολιτικής έχει εκχωρηθεί από τα κράτη μέλη ως κεντρικός άξονας διαμόρφωσης των εξωτερικών σχέσεων της Ένωσης. Άρα, στην Ευρωπαϊκή Ένωση δόθηκε η ευκαιρία να αποκτήσει ενιαία νομική προσωπικότητα με το άρθρο 47 ΣυνθΛΕΕ ενώ και με τα άρθρα 206-207 ΣυνθΛΕΕ που αναφέρονται στην κοινή εμπορική πολιτική. Η Ευρωπαϊκή Ένωση επιδιώκει την αρμονική ανάπτυξη του παγκόσμιου εμπορίου και την προοδευτική κατάργηση των περιορισμών. (Στυλιόπουλος, 2013)

Σαφώς, το Διεθνές Δίκαιο διαχωρίζεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοτικό Δίκαιο παρόλο που το Ευρωπαϊκό Δίκαιο συνιστά "Περιφερειακό Διεθνές Δίκαιο με παγκόσμια ακτινοβολία". Έτσι, για να "χτίσει" την εμπορική της πολιτική και για να συμμετέχει στο παγκόσμιο εμπόριο, η Ένωση πρέπει να ελέγχει διαρκώς την ύπαρξη της νομικής αρμονίας μεταξύ των εθνικών νομικών συστημάτων και του ευρωπαϊκού, αλλά και του Διεθνούς Δικαίου με το κοινοτικό. η Ευρωπαϊκή Ένωση δεσμεύεται σε παγκόσμια κλίμακα, όσον αφορά την νομολογιακή συμπεριφορά της και την ίδια την κατεύθυνση που ακολουθεί αλλά και αντίστοιχα το διεθνιδικαικό σύστημα διαμορφώνεται από τις τάσεις, τις ανάγκες και τις πιέσεις που υπάρχουν στην Ένωση σε ότι αφορά τα ζητήματα Διεθνούς Δικαίου.

Σχετικά με τη Συνθήκη της Ρώμης(1975), κύρια προτεραιότητα της ήταν η δημιουργία μίας τελωνειακής ένωσης ανάμεσα στα κράτη που συμμετείχαν. Η τελωνειακή ένωση αυτή θα υλοποιούνταν να μεν μεταξύ των κρατών-μελών με την κατάργηση των δασμών και των εμποδίων στο εμπόριο μεταξύ τους αλλά και με την υιοθέτηση ενός κοινού τελωνειακού – εξωτερικού δασμολογίου για τις εισαγωγές από τρίτες χώρες.

Χάρη την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (1986), τέθηκε ένα χρονοδιάγραμμα για τη δημιουργία εσωτερικής αγοράς έως το 1992 και την ολοκλήρωση των δράσεων για την απελευθέρωση από όλα τα εμπόδια που υπήρχαν γύρω από την ελεύθερη διακίνηση εμπορευμάτων, προσώπων, κεφαλαίων και υπηρεσιών. Η Κοινότητα πλέον μεταβαίνει από τελωνειακή ένωση σε καθεστώς κοινής αγοράς.

Ήδη από το 1947, στα πλαίσια της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου (GATT) οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλες εκβιομηχανισμένες χώρες είχαν την ευθύνη της επιτήρησης του διεθνούς εμπορίου προϊόντων και ιδίως την ελευθέρωσή του με τη μείωση, μέσω διαπραγματεύσεων, των δασμολογικών εμποδίων. Η GATT βασιζόταν σε δύο αρχές:

1)την αρχή του «μάλλον ευνοουμένου κράτους», σύμφωνα με την οποία κάθε δασμολογική παραχώρηση ενός μέλους της GATT προς ένα άλλο, πρέπει αυτοδικαίως να παραχωρηθεί και σε όλα τα λοιπά μέλη.

2)και την αρχή της «εθνικής μεταχείρισης», σύμφωνα με την οποία κάθε προϊόν που εισέρχεται σε ένα μέλος της GATT πρέπει να απολαμβάνει της ίδιας μεταχείρισης με τα εγχώρια προϊόντα.

Αρχικά η αρμοδιότητα της GATT μπορούμε να πούμε ότι ήταν περιορισμένη, το πεδίο δράσης της διευρύνθηκε μετά τις επιτυχείς διαπραγματεύσεις του Γύρου της Ουρουγουάη και η ίδια τέθηκε υπό την αιγίδα του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ). Συμβαλλόμενα μέρη στις συμφωνίες της GATT ήταν τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όμως εξαιτίας της κοινής εμπορικής πολιτικής, συμμετείχαν σαν Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Οι τελωνειακές εκπτώσεις αποτελούσαν μια σημαντική πρόοδο για τη διατήρηση ενός ελεύθερου διεθνούς εμπορικού συστήματος όταν η διεθνής οικονομία αντιμετώπιζε τη μεγαλύτερη κρίση της μεταπολεμικής περιόδου και ήταν έντονες οι πιέσεις προστατευτισμού(αρχές δεκαετίας του '80). Από το 1985, ήταν ουσιαστική η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στον τομέα των διεθνών διαπραγματεύσεων στα πλαίσια της GATT με την ενεργό συμμετοχή της στον κύκλο πολυμερών εμπορικών διαπραγματεύσεων, του Γύρου της Ουρουγουάη, η έναρξη του οποίου έλαβε χώρα το Σεπτέμβρη του 1986 (Μούσης, 2015).

Η Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (GATT) αντικαταστάθηκε το 1995 από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ), ο οποίος και συγκεντρώνει σε ενιαία δομή τις τρεις συμφωνίες που

κατέληξε ο Γύρος της Ουρουγουάη:

α)τη μείωση των τελωνειακών δασμών των χωρών που συμμετείχαν στις διαπραγματεύσεις σχετικά με τις εμπορευματικές συναλλαγές (GATT)

β)την ενδυνάμωση και προστασία των εμπορικής φύσεως δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, μαζί με ένα πλαίσιο καταπολέμησης της πειρατείας

γ)και την αντιγραφή (TRIPs) και την απελευθέρωση του εμπορίου των υπηρεσιών (GATS).

Με λίγα λόγια ΠΟΕ είναι αυτός που αυξάνει την ασφάλεια του διεθνούς συστήματος των συναλλαγών. Όλες οι χώρες που συμμετέχουν αποδέχονται όλους τους κανόνες του Γύρου της Ουρουγουάη και γνωρίζουν τα δικαιώματα και αντιστοίχως τις υποχρεώσεις τους.

Με τη σειρά της η Ευρωπαϊκή Ένωση, διαθέτει ενεργό ρόλο προσπαθώντας να φέρει εις πέρας το άνοιγμα των αγορών, μέσα από τη δημιουργία συγκεκριμένων κανόνων για τη διεξαγωγή του ελεύθερου εμπορίου. Η πλήρης ένταξη των αναπτυσσόμενων χωρών στον ΠΟΕ και η ενσωμάτωσή τους στην παγκόσμια οικονομία μέσα από την

απελευθέρωση του εμπορίου, αποτελεί επίσης προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα πλαίσια του ΠΟΕ.

2.2: ΤΟ ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η εμπορική πολιτική της Ένωσης αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα των προτεραιοτήτων της για την τόνωση της απασχόλησης και τη δημιουργία μιας πιο σύγχρονης, βιώσιμης και αειφόρου οικονομίας. Σημαντικό για τη δημιουργία μιας δυναμικής ευρωπαϊκής οικονομίας είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Ένωσης στο εξωτερικό. Η σημασία του ελεύθερου εμπορίου για την οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων εργασίας είναι μεγαλύτερη από ποτέ άλλοτε. Τα δύο τρίτα των εισαγωγών είναι πρώτες ύλες, ημικατεργασμένα προϊόντα και εξαρτήματα τα οποία έχουν ανάγκη οι κατασκευαστές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η αγορά της Ευρώπης οφείλει να παραμείνει ανοιχτή για τα εμπορεύματα αυτά. Η παρεμπόδιση της εισόδου τους ή η αύξηση του κόστους εισαγωγής τους συνεπιφέρει διόγκωση των εξόδων των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και μείωση της ανταγωνιστικότητας τους στο εξωτερικό.

Το ελεύθερο εμπόριο μπορεί να συμβάλει στην έξοδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την τρέχουσα κρίση, η οποία ξεκίνησε στις Ηνωμένες πολιτείες κατά την περίοδο 2007-2008 με την κρίση των δανείων χαμηλής εξασφάλισης. Ταυτόχρονα με την ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς και τις στοχευόμενες επενδύσεις επενδύσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο σε τομείς της έρευνας, της εκπαίδευσης και της ενέργειας, το

ελεύθερο εμπόριο είναι θα λέγαμε ένα από τα βασικά μέσα τόνωσης της ευρωπαϊκής οικονομίας.

Η πολιτική ελεύθερου εμπορίου που εφαρμόζει η Ευρωπαϊκή Ένωση στις συναλλαγές της με αναδυόμενες οικονομίες της αγοράς, δίνει την ευκαιρία για οικονομική ανάπτυξη αλλά και άνοιγμα του εμπορίου. Από την πλευρά του το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, εκτιμά ότι έως το 2020 το 90% της μελλοντικής οικονομικής ανάπτυξης θα λαμβάνει χώρα εκτός Ευρώπης.

Πηγή:<http://www.sigmalive.com/simerini/world/273953/epivradynsi-stodiethnes-emporio>, 2017

2.3: ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Η Ένωση προς το παρόν, εφαρμόζει μία πολιτική διαπραγματεύσεων με τους εταίρους της, που και που στο πλαίσιο περιφερειακών σχηματισμών για τη σύναψη σφαιρικών συμφωνιών ελεύθερου εμπορίου. Ποιες συμφωνίες αυτές παρέχουν φυσικά μία προνομιακή πρόσβαση στις αγορές των

ενδιαφερομένων χωρών μετά από παρέκκλιση από τη βασική αρχή του ΠΟΕ «περί ίσης μεταχείρισης όλων των συναλλασσόμενων εταίρων».

Οι συμφωνίες ωστόσο, έχουν διάφορες μορφές ανάλογα τις προσδοκίες και τις δυνατότητες της εκάστοτε χώρας ή ομάδας χωρών με την οποία διαπραγματεύεται η Ευρωπαϊκή Ένωση. Δεν υπάρχει μία συγκεκριμένη μορφή συμφωνίας που να εξυπηρετεί τις ανάγκες όλων. Λόγω του ότι τα συμφέροντα των διαφόρων εταίρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν ταυτίζονται, το περιεχόμενο των συμφωνιών προσαρμόζεται στις συνθήκες της κάθε χώρας. Οι συμφωνίες του ελεύθερου εμπορίου με τις αναπτυγμένες χώρες και τις αναδύμενες οικονομίες καθορίζονται βέβαια από οικονομικούς καθαρά παράγοντες και βασίζονται κυρίως στο αμοιβαίο άνοιγμα των αγορών. Οι οικονομικές εταιρικές σχέσεις που συνάπτονται με τις χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού συνδυάζουν εμπορικούς αλλά και αναπτυξιακούς στόχους.

Αν και η Ευρωπαϊκή Ένωση εστιάζει την εμπορική της πολιτική σε εταίρους αρκετά σημαντικούς(Κίνα, Καναδάς, Ιαπωνία), το βλέμμα της είναι ιδιαίτερος στραμμένο και στις αναδύμενες οικονομίες(Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία, Κίνα και Νότια Αφρική-BRICS). Οι οικονομίες αυτές θεωρούνται ότι κινούν πλέον την παγκόσμια οικονομία. Το όφελος που αποκομίζουν οι εξαγωγείς της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τις συμφωνίες τους με αυτές τις χώρες είναι κάτι το προφανές. Ο μέσος δασμός δηλαδή που πρέπει να καταβάλλουν όταν εξάγουν στον υπόλοιπο κόσμο εξακολουθεί να κυμαίνεται στο 5%, ενώ αντίθετα σε ορισμένες χώρες είναι αρκετά υψηλότερος.

Επίσης, μία συνηθισμένη συμφωνία καλύπτει διάφορους τομείς και ζητήματα και ορίζει κάποιο χρονοδιάγραμμα μείωσης των δασμών για συγκεκριμένα προϊόντα. Οι πλέον σύγχρονες εμπορικές συμφωνίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης καλύπτουν και μη δασμολογικά ζητήματα και περιέχουν διάφορες διατάξεις, όπως για παράδειγμα οι κανόνες καταγωγής, οι οποίες καθορίζουν για ποια συγκεκριμένα προϊόντα δύναται να μειωθούν να μειωθούν ή να καταργηθούν οι δασμοί.

Με τη σειρά τους αυτές, οι συμφωνίες ενισχύουν το κανονιστικό καθεστώς της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο, εκτός από το σύστημα του ΠΟΕ, πλαισιώνεται από διεθνείς συμφωνίες οι οποίες και έχουν σκοπό να προστατεύουν τις επενδύσεις και να διασφαλίζουν την κερδοφορία τους.

2.4: ΠΕΡΕΤΑΙΡΩ ΟΦΕΛΗ ΑΠΟ ΤΟ ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

Οι ανοιχτές αγορές δημιουργούν μεγαλύτερη οικονομική ανάπτυξη και περισσότερες, καλύτερης ποιότητας θέσεις εργασίας στην Ευρώπη και τους εταίρους της. Το 2011 το 14% περίπου του εργατικού δυναμικού της Ευρωπαϊκής Ένωσης είχε άμεση ή έμμεση εξάρτηση από τις εξαγωγές στον υπόλοιπο κόσμο. Από το 1995 και μετά το ποσοστό αυτό αυξήθηκε κατά περίπου 50% .

Σημαντικό μοχλό δημιουργίας θέσεων εργασίας αποτελούν και οι ξένες επενδύσεις. Οι αμερικανικές και ιαπωνικές επιχειρήσεις απασχολούν αυτή τη στιγμή στην Ευρώπη πάνω από 4,6 εκατομμύρια άτομα. Με την

απελευθέρωση του εμπορίου δημιουργούνται επιπλέον ευκαιρίες για καινοτομία και ενισχύεται η παραγωγικότητα. Οι εμπορικές και οι επενδυτικές ροές έχουν ενεργό ρόλο στη διάδοση νέων ιδεών, καινοτόμων πρακτικών, νέων τεχνολογιών και προηγμένων μεθόδων έρευνας, με αποτέλεσμα τη βελτίωση των προϊόντων και των υπηρεσιών που χρησιμοποιούν οι ιδιώτες και οι επιχειρήσεις. Η εμπειρία διαφόρων ευρωπαϊκών χωρών δείχνει ότι η αύξηση κατά 1% στο άνοιγμα της οικονομίας επιφέρει αύξηση κατά 0,6% στην παραγωγικότητα της εργασίας τον επόμενο χρόνο. Από το ελεύθερο εμπόριο είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι επωφελούνται και οι καταναλωτές, καθώς με την εισαγωγή τροφίμων, καταναλωτικών αγαθών και εξαρτημάτων για τα προϊόντα που παράγονται στην Ευρώπη μειώνονται οι τιμές και αυξάνονται οι επιλογές των καταναλωτών.

Στο παρελθόν όταν οι εμπορικές συναλλαγές αφορούσαν μόνο τη μεταφορά υλικών προϊόντων από το ένα μέρος του κόσμου στο άλλο, οι σχετικές διαπραγματεύσεις έδιναν βαρύτητα σχεδόν αποκλειστικά σε δασμούς και ποσοστώσεις. Στις σύγχρονες, πιο σύνθετες οικονομίες, η εμπορική πολιτική καλύπτει ένα τεράστιο φάσμα δραστηριοτήτων και πρακτικών. Σ' αυτές περιλαμβάνονται υπηρεσίες, δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, άμεσες ξένες επενδύσεις, πρότυπα για την υγεία των φυτών και των ζώων, καθώς και για βιομηχανικά και μη βιομηχανικά προϊόντα, πρακτικές αδειοδότησης και εθνικοί φόροι. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δίνει ιδιαίτερη σημασία σε ευρύτερα κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα. Οι συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου μπορούν να συμβάλλουν, μεταξύ άλλων, στην προαγωγή της διατηρήσιμης ανάπτυξης, της χρηστής διακυβέρνησης και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Για να διεξάγονται οι εμπορικές συναλλαγές ομαλά δεν αρκεί μόνο η διαπραγμάτευση χαμηλότερων δασμών για τους εξαγωγείς. Σημαντικό για τη διασφάλιση της σταθερότητας και της αξιοπιστίας του νομικού πλαισίου είναι το κράτος δικαίου, γεγονός που καθιστά επιτακτική την αντιμετώπιση των λιγότερο

ορατών φραγμών στο εμπόριο, όπως οι τελωνειακές διατυπώσεις, η γραφειοκρατία και, ενίοτε, οι αθέμιτες επιχειρηματικές πρακτικές.

Η Ένωση παροτρύνει τις αναπτυσσόμενες χώρες να θεωρούν το εμπόριο ως βάση για την ανάπτυξη της εθνικής τους οικονομίας και τη βελτίωση του βιοτικού τους επιπέδου. Η ανάπτυξη του εμπορίου μπορεί να πολλαπλασιάσει τα έσοδα από τις εξαγωγές τους και να συμβάλει στη διαφοροποίηση των οικονομιών τους με την επέκτασή τους και σε άλλους κλάδους πέραν των βασικών προϊόντων και των πρώτων υλών. Προκειμένου να διευκολύνει την εξαγωγική δραστηριότητα των αναπτυσσόμενων χωρών, η Ε.Ε. ήταν η πρώτη που εισήγαγε το σύστημα των γενικευμένων προτιμήσεων (ΣΓΠ) το 1971, στο πλαίσιο του οποίου καθιερώθηκαν προτιμησιακές ποσότητες εισαγωγών από όλες τις αναπτυσσόμενες χώρες, ώστε να αποκτήσουν της ζωτικής σημασίας γι' αυτές πρόσβαση στις ευρωπαϊκές αγορές.

Παρ' όλα αυτά, τα τελευταία 40 χρόνια έχουν επέλθει ριζικές αλλαγές στις παγκόσμιες οικονομικές και εμπορικές ισορροπίες. Ενώ μερικές πιο προηγμένες αναπτυσσόμενες χώρες έχουν ενσωματωθεί επιτυχώς στο παγκόσμιο εμπορικό σύστημα, ένας μεγαλύτερος αριθμός φτωχότερων χωρών καθυστερεί ολοένα περισσότερο. Στο σημερινό ανταγωνιστικό περιβάλλον οι δασμολογικές προτιμήσεις πρέπει να χορηγούνται στις χώρες που τις χρειάζονται περισσότερο. Κατά συνέπεια, το νέο σύστημα γενικευμένων προτιμήσεων που ισχύει από το 2014 προορίζει τα οφέλη για τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες και άλλες οικονομίες χαμηλού/λιγότερου του μέσου εισοδήματος χωρίς περαιτέρω προτιμησιακή πρόσβαση στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Υπάρχουν σήμερα 88 τέτοιες χώρες, όπως για παράδειγμα η Ρωσία, η Βραζιλία, το Κουβέιτ και η Σαουδική Αραβία, τις οποίες η Παγκόσμια Τράπεζα ταξινομεί ως υψηλού/υψηλότερου του μέσου

εισοδήματος, και εταίροι που έχουν άλλη μορφή προτιμησιακής πρόσβασης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, παρόμοια ή και καλύτερη από το ΣΓΠ, για παράδειγμα τη Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου, δεν μπορούν πλέον να επωφελούνται από το ΣΓΠ.

Μία ειδική πρωτοβουλία, το καθεστώς ΣΓΠ+, προβλέπει περαιτέρω δασμολογικές μειώσεις για ευάλωτες χώρες οι οποίες έχουν κυρώσει 27 διεθνείς συμβάσεις που αφορούν τα ανθρώπινα και εργασιακά δικαιώματα, περιβαλλοντικά πρότυπα και πρότυπα χρηστής διακυβέρνησης. Η πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης «Όλα εκτός των όπλων» παρέχει σε 49 λιγότερο αναπτυγμένες χώρες αδασμολόγητη πρόσβαση στην ευρωπαϊκή αγορά χωρίς ποσοτικούς περιορισμούς για όλα τα προϊόντα, εκτός των όπλων και των πυρομαχικών. Συν τοις άλλοις, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει θέσει σε λειτουργία μια ειδική υπηρεσία υποστήριξης σε τέσσερις γλώσσες (αγγλικά, γαλλικά, ισπανικά και πορτογαλικά), η οποία δίνει συμβουλές για θέματα εξαγωγών σε επιχειρήσεις αναπτυσσόμενων χωρών που στερούνται τέτοια υποδομής.

Με λίγα λόγια, το εμπόριο πρέπει να αποφέρει οφέλη σε όλους τους καταναλωτές, εργαζομένους και επιχειρήσεις αλλά και να παρέχει ίσες ευκαιρίες σε όλα τα κράτη-μέλη και σε όλες τις περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι εμπορικές συμφωνίες μπορεί να έχουν πολλά οφέλη όπως:

- Να ανοίγουν νέες αγορές για τα αγαθά και τις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης

- Να αυξάνονται οι επενδυτικές ευκαιρίες και να βελτιώνεται η προστασία των επενδύσεων σε πνεύμα αμοιβαιότητας και αμφίδρομης ωφέλειας
- Το εμπόριο να γίνεται φθηνότερο με την εξάλειψη των τελωνειακών δασμών και τη μείωση της γραφειοκρατίας
- Το εμπόριο να γίνεται γρηγορότερο με τη διευκόλυνση της τελωνειακής διαμετακόμισης και τον ορισμό κοινών κανόνων για τεχνικά και υγειονομικά πρότυπα
- Το περιβάλλον της πολιτικής να γίνεται πιο προβλέψιμο με την ανάληψη κοινών δεσμεύσεων σε τομείς που επηρεάζουν το εμπόριο, όπως τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, οι μη δασμολογικοί φραγμοί, οι κανόνες ανταγωνισμού και το πλαίσιο για τις αποφάσεις σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις
- Να στηρίζεται η βιώσιμη ανάπτυξη με την ενίσχυση της συνεργασίας, της διαφάνειας και του διαλόγου με τους εταίρους σε κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα

(<http://www.consilium.europa.eu/el/policies/eu-trade-policy/trade-agreements/>, 2017)

2.5: ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΤΗΝ ΕΧΟΥΜΕ ΑΝΑΓΚΗ;

Ως εμπορική πολιτική, γίνεται αντιληπτή, η πολιτική η οποία συμπεριλαμβάνει όλους τους φορείς ή τις επιχορηγήσεις οι οποίοι επιβάλλονται σε προϊόντα τα οποία ένα κράτος εμπορεύεται με άλλα κράτη. Στην εμπορική πολιτική εμπεριέχονται και οι κανονισμοί αλλά και τα εμπορικά μέτρα (TRIMS) τα οποία είναι σχετικά με το εμπόριο. Είναι ιδιαίτερα σημαντική η προληπτική διάσταση που μπορεί να λάβει η εμπορική πολιτική αλλά και η βαθύτερη διάσταση της, όπου εμπεριέχει ανταλλακτικό χαρακτήρα είτε άμεσο, είτε σε βάθος χρόνου (Τσέλιος – Ξενάκης – Τσινισιζέλης, 2006).

Η Ένωση είναι αλλά και έχει σκοπό ν μείνει μία από τις εξωστρεφείς οικονομίες σε παγκόσμια σε παγκόσμια κλίμακα. Οι εμπορικές συναλλαγές με τα υπόλοιπα κράτη παρατηρούμε ότι έχουν διπλασιαστεί από το 1999 έως και το 2010. Τη δεδομένη στιγμή, τα τρία τέταρτα περίπου των εισαγωγών στη Ευρωπαϊκή Ένωση είναι αδασολόγητες ή πραγματοποιούνται με μειωμένους δασμούς. Όμως, ακόμη και που συνεχίζουν να επιβάλλονται δασμοί, ο μέσος συντελεστής που εφαρμόστηκε το 2013 ήταν μόνο 2,3% για τα βιομηχανικά προϊόντα και 3,6% για όλα τα εμπορεύματα. Όπως και έχουμε προαναφέρει, η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο μεγαλύτερος εταίρος για 59 χώρες. Σε σχέση με τη Κίνα, ο αριθμός αυτός είναι 37 και για τις ΗΠΑ 23. Βέβαια, με δεδομένο ότι το ποσοστό του εξωτερικού εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών αντιστοιχεί στο 34% του ΑΕγχΠ της, η Ένωση είναι τέσσερις ποσοστιαίες μονάδες πιο μπροστά από τις ΗΠΑ. Μεταξύ των μεγάλων αγορών με συγκρίσιμο πληθυσμό, όπως για παράδειγμα η Αυστραλία, ο Καναδάς, η Ιαπωνία, η Νέα Ζηλανδία και οι ΗΠΑ, η Ευρωπαϊκή Ένωση εισάγει τόσα πολλά αγροτικά προϊόντα συγκριτικά με τις αναπτυσσόμενες όσο όλες μαζί.

Φυσικά, η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται σε πλεονεκτική θέση σε ένα διαρκώς εξελισσόμενο διεθνές περιβάλλον. Η παγκοσμιοποίηση είναι αυτή που δίνει την ευκαιρία σε προϊόντα, υπηρεσίες, κεφάλαια, επιχειρήσεις και πρόσωπα να φτάνουν σε οποιοδήποτε μέρος της υφελίου γρήγορα και εύκολα. (http://europa.eu/pol/index_el.htm, <http://europa.eu/!bY34KD>)

Οι Άμεσες Ξένες Επενδύσεις είναι διεθνείς ροές κεφαλαίων με τις οποίες μία επιχείρηση σε μία χώρα δημιουργεί ή επεκτείνει μία θυγατρική της σε μία άλλη χώρα. Χαρακτηριστικό γνώρισμα αυτών των επενδύσεων αποτελεί το ότι δεν σημαίνει μόνο τη μεταβίβαση πόρων αλλά και την απόκτηση του ελέγχου. Η δημιουργία οργανισμών που εκτείνονται πέραν των εθνικών συνόρων από τις διάφορες πολυεθνικές επιχειρήσεις, αποτελεί παρόμοια διαδικασία με αυτή του διεθνούς εμπορίου και της κινητικότητας των συντελεστών παραγωγής. Πρόκειται δηλαδή για μία μορφή οικονομικής ολοκλήρωσης. Η πλέον κοινότητα μορφή διάκρισης τιμών στο διεθνές εμπόριο είναι το ντάμπινγκ, μια τιμολογιακή πρακτική κατά την οποία μία επιχείρηση χρεώνει χαμηλότερη τιμή στα εξαγόμενα αγαθά από αυτή που χρεώνει στα ίδια αγαθά, όταν πωλούνται εγχώρια. Το ντάμπινγκ είναι δυνατόν να εμφανιστεί με την συνύπαρξη δύο βασικών προϋποθέσεων: πρώτον, ο κλάδος θα πρέπει να είναι εντελώς ανταγωνιστικός ώστε οι επιχειρήσεις να θέτουν τιμές παρά να αποδέχονται τις τιμές της αγοράς ως δεδομένες και δεύτερον οι αγορές πρέπει να είναι απομονωμένες έτσι ώστε οι κάτοικοι στο εσωτερικό να μην μπορούν εύκολα να αγοράσουν αγαθά που προορίζονται για εξαγωγή.

Τα μέτρα που μπορούν να ληφθούν κατά του ντάμπινγκ είναι η επιβολή δασμών αντιντάμπινγκ. Ένας τέτοιος δασμός μπορεί να επιβληθεί σε κάθε προϊόν που αποτελεί αντικείμενο ντάμπινγκ. Η σπουδαιότητα των δασμών ελαττώθηκε στη σύγχρονη εποχή επειδή οι σύγχρονες κυβερνήσεις προτιμούν να προστατεύουν τις βιομηχανίες μέσω διάφορων μη δασμολογικών εμποδίων, όπως ποσοστά εισαγωγών και η περιστολή εξαγωγών (Deringer, 2015).

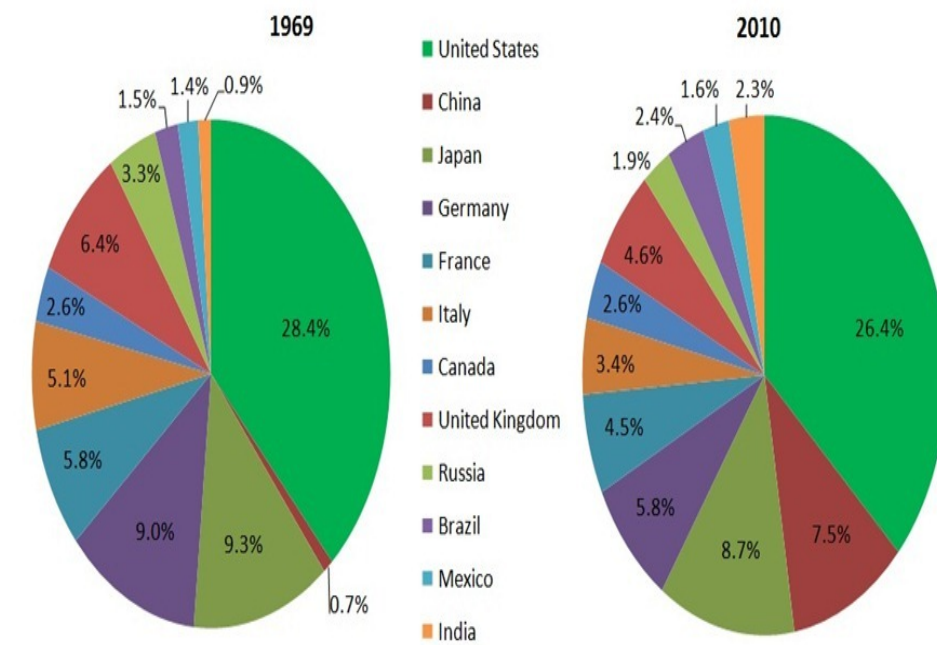

Στη σημερινή εποχή τα προϊόντα δεν κατασκευάζονται πλέον από την αρχή μέχρι το τέλος σε έναν τόπο. Εν αντιθέσει, συναρμολογούνται με πολλές επιμέρους διαδικασίες, οι οποίες συχνά πραγματοποιούνται σε διαφορετικά μέρη του κόσμου. Η ένδειξη ότι κατασκευάζονται («made in») σε μία χώρα αποτελεί πλέον εξαίρεση και όχι τον κανόνα. Αυτό σημαίνει ότι οι εισαγωγές και οι εξαγωγές αποτελούν μια πολύ πιο σύνθετη διαδικασία από την απλή είσοδο ή έξοδο έτοιμων προϊόντων σε ή από μία χώρα.

Η άνοδος διαφόρων άλλων οικονομικών δυνάμεων, όπως η Κίνα, η Ινδία και η Βραζιλία, εντείνει τον ανταγωνισμό όσον αφορά τις τιμές και την ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων, αλλά κυρίως όσον αφορά την πρόσβαση σε πηγές ενέργειας κι πρώτες ύλες. Ταυτόχρονα, στις χώρες αυτές δημιουργείται μία νέα τάξη εύπορων καταναλωτών, οι δε αγορές τους έχουν γίνει πιο προσιτές απ' ό,τι 10 με 15 χρόνια πριν. Η συνεχώς αυξανόμενη σημασία του παγκόσμιου εμπορίου και η αποδοχή της παγκοσμιοποίησης ως πραγματικότητα από το μεγαλύτερο μέρος του παγκόσμιου πληθυσμού, έχει επαναφέρει στην συζήτηση τον ρόλο των διεθνών οργανισμών και δη όσων σχετίζονται με την οικονομία όπως η Παγκόσμια Τράπεζα, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, τον ΟΟΣΑ αλλά κυρίως τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου.

1. Μερίσματα στην Παγκόσμια Οικονομία (1969 και 2010)

Market Share of Global GDP (2005 dollars)

Source: US Department of Agriculture

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ Ε.Ε.

3.1: ΠΩΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΤΑΙ Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΠΟ ΤΗΝ Ε.Ε.

Υπεύθυνη για την εμπορική πολιτική των κρατών-μελών είναι η Ένωση, και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναλαμβάνει τις σχετικές διαπραγματεύσεις για λογαριασμό των κρατών-μελών. Αυτό σημαίνει ότι οι εθνικές κυβερνήσεις των κρατών-μελών δεν μπορούν να διαπραγματευτούν διμερείς εμπορικές συμφωνίες με χώρες που δεν είναι εταίροι της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η συγκεκριμένες αρμοδιότητα λοιπόν, βασίζεται στις Συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η παγκοσμιοποίηση αλλάζει διαρκώς το διεθνές περιβάλλον. Στο ανταγωνιστικό περιβάλλον ενός παγκοσμιοποιημένου συστήματος εμπορικών σχέσεων, η Ευρωπαϊκή Ένωση κατέχει κορυφαία θέση ως παγκόσμια δρώσα.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί τη μεγαλύτερη οικονομία, τον μεγαλύτερο εισαγωγέα και εξαγωγέα, τον κορυφαίο επενδυτή και αποδέκτη ξένων επενδύσεων και το μεγαλύτερο χορηγό βοήθειας παγκοσμίως. Στη διαμόρφωση του παγκόσμιου συστήματος εμπορικών συναλλαγών η Ευρωπαϊκή Ένωση παίζει πολύ σημαντικό ρόλο. Με δεδομένο ότι οι κάτοικοί της αντιστοιχούν στο 7% του παγκόσμιου πληθυσμού, η Ευρωπαϊκή Ένωση παράγει το 1/4 του παγκόσμιου πλούτου με όρους ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕγχΠ), ήτοι της συνολικής αξίας των παραγόμενων εμπορευμάτων και υπηρεσιών. Σε έκθεση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου για την Παγκόσμια Οικονομία για το έτος 2014, η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί την κυριότερη και μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο με 17,1% επί του παγκόσμιου ΑΕγχΠ (European

Commission: Trade, 2017).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο μεγαλύτερος εταίρος 59 χωρών , η Κίνα 37 χωρών ενώ οι ΗΠΑ 23 χωρών. Για το έτος 2014 (European Commission: Trade, 2017), το ποσοστό των παγκόσμιων εξαγωγών και εισαγωγών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανήλθε σε 16,6%, οι άμεσες ξένες επενδύσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση έφτασαν τα 4.583 δις ευρώ, οι εξερχόμενες άμεσες ξένες επενδύσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανήλθαν σε 5.749 δις ευρώ, το πλεόνασμα εμπορίου υπηρεσιών ανήλθε στα 163 δις ευρώ ενώ η αναπτυξιακή βοήθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπολογίζεται για το έτος 2013 στα 56,5 δις ευρώ. Με δεδομένο ότι το ποσοστό του εξωτερικού εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών αντιστοιχεί στο 34% του ΑΕγχΠ της, η Ευρωπαϊκή Ένωση προπορεύεται των ΗΠΑ κατά 4 ποσοστιαίες μονάδες, καθιστώντας την μεγαλύτερη εμπορική δύναμη στον κόσμο (Eurostat, the major world trading powers, 2014).

Το ελεύθερο εμπόριο αποτελεί ένα από τα βασικότερα μέσα τόνωσης της ευρωπαϊκής οικονομίας. Η εμπορική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης θεωρείται ο κυριότερος μοχλός για την ανάπτυξη της και αναπόσπαστο τμήμα της ευρύτερης στρατηγικής της για το 2020. Μέσα από την εμπορική της πολιτική η Ευρωπαϊκή Ένωση πάντα εντός των πλαισίων του ΠΟΕ προσπαθεί να δημιουργήσει και να ενδυναμώσει μία σύγχρονη, βιώσιμη και αειφόρο οικονομία. Η τόνωση της απασχόλησης με τη δημιουργία θέσεων εργασίας αποτελεί πρωταρχικό στόχο για την ανάπτυξη και την ευημερία της Ένωσης. Σημαντικός μοχλός δημιουργίας θέσεων εργασίας είναι και οι άμεσες ξένες επενδύσεις, με τις αμερικανικές και ιαπωνικές επιχειρήσεις να απασχολούν πάνω από 4,2 εκατομμύρια άτομα. Ακόμη, οι στόχοι των συμφωνιών του ελεύθερου εμπορίου αφορούν το άνοιγμα νέων αγορών για τα αγαθά και τις

υπηρεσίες, μεγαλύτερη προστασία των επενδύσεων και των επενδυτικών ευκαιριών, μείωση του κόστους των εμπορικών συναλλαγών μέσω μείωσης των τελωνειακών δασμών και της γραφειοκρατίας, επιτάχυνση των εμπορικών συναλλαγών χάρη στη διευκόλυνση της διαδικασίας εκτελωνισμού και τη θέσπιση συμβατών τεχνικών και υγειονομικών προτύπων, δημιουργία συνθηκών μεγαλύτερης ασφάλειας μέσω της θέσπισης σαφών κανόνων σχετικά με τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, τον ανταγωνισμό και τις δημόσιες συμβάσεις, στήριξη της διατηρήσιμης ανάπτυξης μέσω της προώθησης της συνεργασίας, της διαφάνειας και του διαλόγου σε κοινωνικά και περιβαλλοντικά ζητήματα.

Γίνεται αντιληπτό ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση μέσα από το ελεύθερο εμπόριο και τις ανοιχτές αγορές προσπαθεί να πετύχει μεγαλύτερη οικονομική ανάπτυξη και περισσότερες και καλύτερης ποιότητας θέσεις εργασίας. Η αύξηση ζήτησης των αγαθών και υπηρεσιών από το εξωτερικό, η πρόσβαση σε μία ευρύτερη ποικιλία αγαθών σε χαμηλότερες τιμές αποτελούν ζητούμενο για την εμπορική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η διατήρηση της πλεονεκτικής θέσης που κατέχει παγκοσμίως, σε ένα διαρκώς εξελισσόμενο διεθνές περιβάλλον, μέσα από την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Ένωσης, αποτελεί τον κυριότερο στόχο της εμπορικής πολιτικής της.

Ως η μεγαλύτερη πηγή άμεσων ξένων επενδύσεων, η Ευρωπαϊκή Ένωση προωθεί σαφείς κανόνες για την προστασία της συγκεκριμένης μορφής χρηματοδότησης, η οποία έχει καθοριστικό ρόλο στη δημιουργία επιχειρήσεων, θέσεων εργασίας στο εξωτερικό και παγκόσμιων αλυσίδων εφοδιασμού. Οι στόχοι είναι δύο: 1. Η δημιουργία ενός πλαισίου ασφαλείας δικαίου για τους επενδυτές και 2. Ενός σταθερού, προβλέψιμου, δικαίου και κατάλληλα ρυθμισμένου περιβάλλοντος για την

ανάπτυξη των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων. Ο στόχος αυτός πραγματοποιείται σε μεγάλο βαθμό μέσω της γενικής συμφωνίας για το εμπόριο των υπηρεσιών (GATs) και ενίοτε μέσω διμερών συμφωνιών.

Πρόσφατα μάλιστα, με την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας το 2009, η Ευρωπαϊκή Ένωση ανέλαβε την ευθύνη των διαπραγματεύσεων για την προστασία των ευρωπαϊκών επενδύσεων σε τρίτες χώρες. Για πού λοιπόν προορίζονται και για πού προέρχονται οι επενδύσεις;

Εξερχόμενες άμεσες ξένες επενδύσεις της Ε.Ε.

1.	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής 34%
2.	Άλλες χώρες 19%
3.	Ελβετία 14%
4.	Υπερπόντια χρηματοπιστωτικά κέντρα 13%
5.	Βραζιλία 6%
6.	Καναδάς 5%
7.	Ρωσία 3%
8.	Κίνα (εκτός από το Χόνγκ Κόνγκ) 3%
9.	Μεξικό 2%
10.	Αυστραλία 2%

Συνολικό ποσό 4.900 δις ευρώ

Εισερχόμενες άμεσες ξένες επενδύσεις

1.	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής	44%
2.	Υπερπόντια χρηματοπιστωτικά κέντρα	24%
3.	Ελβετία	11%
4.	Άλλες χώρες	9%
5.	Ιαπωνία	4%
6.	Καναδάς	3%
7.	Βραζιλία	2%
8.	Νορβηγία	2%
9.	Ρωσία	1%
10.	Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα	1%

Συνολικό ποσό 3.778 δις ευρώ

Αριθμητικά στοιχεία για το 2013

Πηγή: <file:///C:/Users/user/Downloads/NA0216154ENN.en.pdf>

Στο σημείο αυτό, να αναφέρουμε ότι «Άμεση ξένη επένδυση» (ΑΞΕ) είναι η επένδυση κατά την οποία ένα πρόσωπο ή μία επιχείρηση αποκτά μερίδιο ή το σύνολο μιας επιχείρησης σε μία άλλη χώρα. Κατά συνέπεια, όταν γίνεται λόγος για «εξερχόμενες άμεσες ξένες επενδύσεις της Ε.Ε.», αυτό σημαίνει ότι κάποιος εντός της Ε.Ε. αποκτά επιχειρήσεις που εδρεύουν σε χώρες εκτός της Ε.Ε.. Ο όρος «εισερχόμενες» περιγράφει την αντίστροφη διαδικασία.

3.2 : ΟΙ ΣΤΟΙΧΟΙ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΣΑ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗ Ε.Ε.

Ξεκινώντας στο κεφάλαιο αυτό, οφείλουμε να τονίσουμε τη Συνθήκη της Ρώμης, αφού μέσω αυτής δημιουργήθηκε η τελωνειακή ένωση μεταξύ των χωρών μελών, στο πλαίσιο της οποίας οι συναλλαγές απαλλάσσονται από κάθε εμπόδιο και ένα κοινό δασμολόγιο εφαρμόζεται στις εισαγωγές από τρίτες χώρες.

Η κοινή εμπορική πολιτική διαμορφώνεται βάσει ενιαίων αρχών, ιδιαίτερα όσον αφορά τις μεταβολές δασμολογικών συντελεστών, τη σύναψη δασμολογικών και εμπορικών συμφωνιών σχετικά με τις ανταλλαγές εμπορευμάτων και υπηρεσιών και τις εμπορικές πτυχές της διανοητικής ιδιοκτησίας, τις άμεσες ξένες επενδύσεις, την ενοποίηση των μέτρων ελευθέρωσης, την πολιτική των εξαγωγών και τα μέτρα εμπορικής άμυνας, στα οποία και λαμβάνονται τα μέτρα που λαμβάνονται σε περιπτώσεις ντάμπινγκ και επιδοτήσεων. Από αυτά φαίνεται ότι η κοινή εμπορική πολιτική υπάγεται στην αρμοδιότητα της Ένωσης.

Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα είναι εκείνα που καθορίζουν και τροποποιούν το κοινό τελωνειακό δασμολόγιο, που διαπραγματεύονται και συνάπτουν τις τελωνειακές και τις εμπορικές συμφωνίες, που εναρμονίζουν τα μέτρα απελευθέρωσης των εμπορικών συναλλαγών με τις τρίτες χώρες, που επεξεργάζονται την πολιτική για τις εξαγωγές και που λαμβάνουν μέτρα εμπορικής άμυνας, κυρίως για να εμποδίσουν αθέμιτες εμπορικές πρακτικές.

Από την πλευρά του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, αποφασίζουν μέσω κανονισμών σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, θεσπίζουν τα μέτρα για τον καθορισμό του

πλαίσιου εφαρμογής της κοινής εμπορικής πολιτικής. Σε περιπτώσεις διαπραγματεύσεων συμφωνιών με τρίτες χώρες, η Επιτροπή υποβάλλει προτάσεις στο Συμβούλιο, το οποίο την εξουσιοδοτεί να αρχίσει τις αναγκαίες διαπραγματεύσεις. Η επιτροπή από την πλευρά της διεξάγει τις διαπραγματεύσεις σε συνεννόηση πάντα νε ειδική επιτροπή, η οποία ορίζεται από το Συμβούλιο για να το επικουρεί σε αυτό το έργο και στα πλαίσια των οδηγιών που μπορεί να της απευθυνθεί το Συμβούλιο. Κατά τη διάρκεια της άσκησης των αρμοδιοτήτων που του παρέχονται από το άρθρο 207 ΣΛΕΕ⁷, συμπεριλαμβανομένης της σύναψης εμπορικών συμφωνιών, το Συμβούλιο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία.

Σχετικά με τη συμμετοχή σε διεθνείς συμφωνίες, η Ευρωπαϊκή Ένωση, εκπροσωπούμενη από την Επιτροπή εμφανίζεται συχνά δίπλα στα κράτη-μέλη, κάτι που δείχνει ότι παίρνει μέρος στις διαπραγματεύσεις, υπογράφει τις συμφωνίες και ανάλογα με τις περιπτώσεις συμμετέχει στη διαχείριση τους ως μέλος της αρμόδιας οργάνωσης. Τώρα, σε τομείς όπως η γεωργία και η αλιεία, όπου η Ένωση έχει αποκλειστική αρμοδιότητα, τα κράτη-μέλη δεν παρεμβαίνουν αλλά η Επιτροπή διαπραγματεύεται και διαχειρίζεται τις συμφωνίες κατ' εντολή του Συμβουλίου⁸.

Σύμφωνα με την περίπλοκη κατάσταση των διεθνών εμπορικών σχέσεων και των εργαλείων της εξωτερικής πολιτικής υπό ευρεία έννοια, η αρμοδιότητα της Ένωσης κινδυνεύει ορισμένες φορές να ξεφύγει από τα πλαίσια που καθορίζει το άρθρο 207 ΣΛΕΕ. Σε τέτοιες περιπτώσεις, τα κοινοτικά όργανα δεν έχουν τη δυνατότητα να ενεργούν μόνα αλλά οφείλουν να καλούν σε συμμετοχή τα κράτη-μέλη, πράγμα που δυσκολεύει σημαντικά τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη διεθνών συμφωνιών. Για τη διαπραγμάτευση και σύναψη των συμφωνιών, το Συμβούλιο αποφασίζει κανονικά με ειδική πλειοψηφία. Όμως, το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα για τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη ορισμένων συμφωνιών στους τομείς του εμπορίου, των υπηρεσιών, των εμπορικών πτυχών της διανοητικής ιδιοκτησίας, των άμεσων ξένων

επενδύσεων, του εμπορίου των πολιτιστικών και οπτικοακουστικών υπηρεσιών και του εμπορίου κοινωνικών, εκπαιδευτικών και υγειονομικών υπηρεσιών.

Σημαντικό είναι να αναφέρουμε, ότι στήριγμα της εμπορικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι το κοινό τελωνειακό δασμολόγιο. Η σύλληψη και η εξέλιξη του ΚΤΔ έγιναν μέσα στα πλαίσια της Γενικής Συμφωνίας για τους δασμούς και το εμπόριο. Για μπορέσουν να ανταποκριθούν στον κύριο στόχο αυτής της τελευταία, οι δασμοί του ΚΤΔ ήταν ήδη από την αρχή χαμηλοί. Μειώθηκαν κι άλλο μετά από διαδοχικές διαπραγματεύσεις στα πλαίσια της GATT. Βέβαια, πρέπει να τονίσουμε στο σημείο αυτό, ότι η Επιτροπή, ενεργώντας σύμφωνα με εντολές του Συμβουλίου, είναι ο βασικός διαπραγματευτής της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη GATT και τώρα στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (ΠΟΕ).

Πέραν των άλλων. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα έκανε αμοιβαίες παραχωρήσεις για να επιτρέψει την ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων του Γύρου της Ουρουγουάης της GATT το 1993. Σύμφωνα με το πνεύμα της GATT όμως, χρειάζεται ισορροπία των αμοιβαίων πλεονεκτημάτων. Αντιλαμβανόμαστε λοιπόν, ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει τη δυνατότητα να δέχεται την πρόσβαση οικονομικών παραγόντων τρίτων χωρών στα πλεονεκτήματα της ενιαίας αγοράς υπό τον όρο ότι θα εξασφαλίζονται ανάλογες συνθήκες στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις ή τουλάχιστον δεν θα γίνεται διάκριση εναντίον τους. Από αυτό αντιλαμβανόμαστε ότι πρόκειται για μία κοινή προσέγγιση αυτού του είδους των προβλημάτων από όλα τα κράτη-μέλη, άρα μία ολοκληρωμένη κοινή εμπορική πολιτική. Ακόμη, η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας δημιουργεί, ταυτοχρόνως, μία κατάσταση αλληλεξάρτησης και μία αυξανόμενη συνειδητοποίηση της ανάγκης να λύνονται τα εμπορικά προβλήματα όσο το δυνατόν σε πολυμερές πλαίσιο.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο από την πλευρά του, έχει καθορίσει όρια όσον αφορά τη δράση των κρατών-μελών σε τομείς όπου υπάρχει καταμερισμός των αρμοδιοτήτων με την Κοινότητα: η δράση λοιπόν πρέπει να είναι κοινή και να περιλαμβάνει μία στενή συνεργασία μία στενή συνεργασία κατά τη διαδικασία διαπραγμάτευσης και σύναψης καθώς και κατά την εκτέλεση των υποχρεώσεων που έχουν αναληφθεί.

Κατά τη διάρκεια της έναρξης ισχύος της ΣΛΕΕ, τα κράτη-μέλη διατήρησαν ένα σημαντικό αριθμό διμερών επενδυτικών συμφωνιών με τρίτες χώρες. Με την επιφύλαξη της κατανομής των αρμοδιοτήτων που προβλέπει η ΣΛΕΕ, ένας κανονισμός εξετάζει το καθεστώς των διμερών επενδυτικών συμφωνιών των κρατών μελών στο πλαίσιο του δικαίου της Ένωσης και καθορίζει τους όρους, τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες βάσει των οποίων τα κράτη-μέλη εξουσιοδοτούνται να τροποποιήσουν ή να συνάψουν διμερείς επενδυτικές συμφωνίες.

Μερικές διμερείς εμπορικές συμφωνίες που διακρίνουμε ακόμη και σήμερα μεταξύ των κρατών-μελών και τρίτων χωρών, ιδιαίτερα εκείνων με το κρατικό εμπόριο, υπάγονται στον έλεγχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με τη σειρά τους τα κράτη-μέλη, οφείλουν να πληροφορούν της Επιτροπή για όλες τις διμερείς συνθήκες, συμφωνίες ή διακανονισμούς που αφορούν εμπορικές σχέσεις με τρίτες χώρες, των οποίων προτείνεται η παράταση ή σιωπηρή ανανέωση. Ανάλογα με τη περίπτωση, η Επιτροπή πρέπει να πληροφορήσει τα άλλα κράτη-μέλη και να ξεκινήσει διαβουλεύσεις για τον συντονισμό που να εξασφαλίζει την καλή λειτουργία και την ενίσχυση της κοινής αγοράς όπως και την καθιέρωση ομοιόμορφων αρχών κοινής εμπορικής πολιτικής έναντι των χωρών που βρίσκονται υπό εξέταση.

Η ανακοίνωση της Επιτροπής «Εμπόριο, ανάπτυξη και παγκόσμιες υποθέσεις. Η εμπορική πολιτική ως βασική συνιστώσα της στρατηγικής Ευρώπη 2020» προσδιορίζει μία ανανεωμένη και ενεργητική εμπορική πολιτική ως βασικό στοιχείο της εξωτερικής διάστασης της στρατηγικής της Ευρώπης 2020. Αναφορικά με τη νέα πολιτική, στηρίζεται σε μία πλούσια ατζέντα πολυμερών διαπραγματεύσεων και εκδηλώνει την πρόθεση της Ευρώπης να διαδραματίσει ενεργό και εποικοδομητικό ρόλο στην προώθηση των θεμάτων της εμπορικής πολιτικής στο πλαίσιο της ομάδας των G20 και σε όλα τα σχετικά παγκόσμια εμπορικά φόρουμ, προωθώντας τόσο τις αξίες όσο και τους στόχους της Ένωσης.

Φτάνοντας στη συστηματική παραγωγή ευρωπαϊκών στατιστικών στοιχείων σχετικά με ισοζύγιο πληρωμών, το διεθνές εμπόριο υπηρεσιών και τις άμεσες ξένες επενδύσεις επιδιώκει να εξασφαλίσει την ομαλή λειτουργία της κοινής εμπορικής πολιτικής και ιδιαίτερα τις εμπορικές διαπραγματεύσεις⁹.

3.3: Ε.Ε.- ΜΕΤΡΑ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση επίσης, μπορεί να λαμβάνει μέτρα εμπορικής άμυνας, κυριότερο εξ αυτών είναι η επιβολή δασμών αντιντάμπινγκ, όταν η τιμή εξαγωγής είναι μικρότερη από την κανονική αξία ενός ομοειδούς προϊόντος (ντάμπινγκ). Σύμφωνα με τον Κανονισμό 1229/2009¹⁰ για την άμυνα κατά των εισαγωγών που αποτελούν αντικείμενο ντάμπινγκ εκ μέρους τρίτων χωρών, ένας δασμός αντιντάμπινγκ μπορεί να επιβάλλεται σε κάθε προϊόν που αποτελεί αντικείμενο ντάμπινγκ, όταν η θέση του σε ελεύθερη κυκλοφορία μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση προκαλεί ζημία. Ένα προϊόν θεωρείται ότι αποτελεί αντικείμενο ντάμπινγκ, όταν η τιμή εξαγωγής του στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι χαμηλότερη, κατά τις συνήθεις εμπορικές πράξεις, από μία συγκρίσιμη τιμή του ομοειδούς προϊόντος στη χώρα εξαγωγής, δηλαδή ενός προϊόντος όμοιου από κάθε άποψη ή έχοντος

χαρακτηριστικά που παρουσιάζουν σημαντική ομοιότητα προς εκείνα του υπό εξέταση προϊόντος. Για να προσδιοριστεί το ντάμπινγκ χρειάζεται να οριστεί τι σημαίνει κανονική αξία και τιμή εξαγωγής και, κατόπιν να γίνει σύγκριση των δύο αξιών. Οι ορισμοί και οι διαδικασίες αντιντάμπινγκ είναι κοινές για την Ευρωπαϊκή Ένωση και όλες τις χώρες που είναι μέλη του ΠΟΕ. Πρέπει να τονιστεί ότι, όπως προκύπτει από την 32η ετήσια έκθεση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με τις δραστηριότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα του αντιντάμπινγκ, των αντεπιδοτήσεων και των μέτρων διασφάλισης (2013), η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ιδιαίτερος προσεκτική στην εφαρμογή των μέτρων εμπορικής άμυνας.

Η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης δηλώνει ότι η κοινή εμπορική πολιτική διαμορφώνεται βάσει ενιαίων αρχών και για την πολιτική των εξαγωγών, χωρίς όμως να προσδιορίζεται αυτή η πολιτική σύμφωνα πάντα με το άρθρο 207 ΣΛΕΕ. Επαφίεται λοιπόν στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, αποφασίζοντας μέσω κανονισμών σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, να θεσπίσουν τα μέτρα για τον καθορισμό του πλαισίου εφαρμογής αυτής, καθώς και των άλλων εκφάνσεων, της κοινής εμπορικής πολιτικής. Οι εξαγωγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τρίτες χώρες είναι ελεύθερες, δηλαδή δεν υπάγονται σε ποσοτικούς περιορισμούς, εκτός από εκείνες που αφορούν ορισμένα προϊόντα ορισμένων κρατών-μελών και εκείνες που αφορούν το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο απ' όλα τα κράτη μέλη σύμφωνα με τον Κανονισμό 2015/479.

Ακόμη, το TARIC είναι το ολοκληρωμένο δασμολόγιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το οποίο και αποτελείται από μια πολύγλωσση βάση δεδομένων στην οποία έχουν ενσωματωθεί όλα τα μέτρα που αφορούν το

δασμολόγιο της Ένωσης καθώς και την εμπορική και γεωργική νομοθεσία. Το TARIC εξασφαλίζει ομοιόμορφη εφαρμογή των κανόνων από όλα τα κράτη-μέλη και δίνει σε όλους τους οικονομικούς φορείς μια ολοκληρωμένη εικόνα των μέτρων που πρέπει να ληφθούν κατά την εισαγωγή και εξαγωγή προϊόντων από και προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. Περιλαμβάνει τις εξής κατηγορίες: δασμολογικά μέτρα, γεωργικά μέτρα, εμπορική άμυνα, απαγορεύσεις και περιορισμούς στις εισαγωγές και εξαγωγές, επιτήρηση των κινήσεων κατά τη διαδικασία εισαγωγών και εξαγωγών αλλά και τον κατάλογο των κωδικών που χρησιμοποιεί η κάθε χώρα (https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/what-is-common-customs-tariff/taric_en, 2017).

3.4: ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΤΗΣ Ε.Ε.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, αρχικά αναλαμβάνει και διαδραματίζει ενεργό ρόλο στις πολυμερείς διαπραγματεύσεις υπό την αιγίδα του ΠΟΕ. Στις διαπραγματεύσεις αυτές που οδηγούν σε πολυμερείς εμπορικές συμφωνίες, η Ευρωπαϊκή Ένωση προσπαθεί να πετύχει τη βελτίωση της ευρωπαϊκής οικονομίας, την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και την εξασφάλιση της επιτυχούς διαχείρισης της παγκοσμιοποίησης (Τσέλιος, 2006).

Πολύ σημαντικό είναι επίσης η ανάπτυξη διμερών εμπορικών σχέσεων με διάφορες χώρες καθώς και περιφέρειες. Επιπλέον, στα πλαίσια της εμπορικής της πολιτικής, αφενός η Ευρωπαϊκή Ένωση εφαρμόζει πολλές φορές μονομερή μέτρα για την προνομιακή μεταχείριση των αναπτυσσόμενων χωρών και αφετέρου θέτει σε εφαρμογή στρατηγικές για τον εντοπισμό και την εξάλειψη των εμποδίων σε σημαντικές αγορές εξαγωγών. Μέσα από τις διμερείς εμπορικές συμφωνίες η Ευρωπαϊκή Ένωση επιδιώκει να ανοίξει νέες αγορές για τα προϊόντα της, να προστατεύσει τις επενδύσεις, να μειώσει το κόστος των εμπορικών συναλλαγών μέσα από τη μείωση των τελωνειακών δασμών και κυρίως να

δημιουργήσει όσο το δυνατόν καλύτερες συνθήκες μεγαλύτερης ασφάλειας μέσα από ένα σύστημα διαφανών κανόνων για τη στήριξη και ενίσχυση της συνεργασίας και του διαλόγου σε εμπορικό και στη συνέχεια σε πολιτικό επίπεδο.

Οι συμφωνίες αυτές ποικίλλουν ανάλογα με τις προσδοκίες και τις δυνατότητες της εκάστοτε χώρας ή ομάδας χωρών με την οποία διαπραγματεύεται η Ευρωπαϊκή Ένωση και το περιεχόμενο τους προσαρμόζεται στις συνθήκες της εκάστοτε χώρας. Οι συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου καθορίζονται κυρίως από οικονομικούς παράγοντες, βασίζονται στο αμοιβαίο άνοιγμα των αγορών, παρέχοντας προνομιακή πρόσβαση στις αγορές των συμβαλλομένων χωρών, από τη βασική αρχή του ΠΟΕ για την ίση μεταχείριση όλων των συναλλασσομένων μερών.

Οι μεγαλύτεροι εμπορικοί εταίροι της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε εξαγωγές και εισαγωγές εμπορευμάτων και υπηρεσιών είναι οι ΗΠΑ, η Κίνα, η Ρωσία, ο Καναδάς, η Ιαπωνία σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat για το έτος 2014, οπότε και είναι σχετικά εύκολο η εμπορική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης να εστιάζεται σε μείζονες εταίρους. Παρ' όλα αυτά, οι διμερείς εμπορικές συμφωνίες που συνάπτει η Ευρωπαϊκή Ένωση στρέφονται σε μεγάλο βαθμό σε αναδυόμενες οικονομίες. Για παράδειγμα, οι συμφωνίες οικονομικής εταιρικής σχέσης που συνάπτονται με τις χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού συνδυάζουν εμπορικούς και αναπτυξιακούς στόχους, καλύπτοντας διάφορους τομείς, θέτοντας χρονοδιαγράμματα για την υλοποίηση των στόχων αυτών.

Εφαρμόζοντας τη βασική αρχή της εμπορικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από το εμπόριο πρέπει να επωφελούνται και οι αναπτυσσόμενες χώρες. Η Ευρωπαϊκή Ένωση εφαρμόζει ήδη συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου με τις χώρες:

- **Ανατολικής Γειτονίας:** το 2013 η Ευρωπαϊκή Ένωση ολοκλήρωσε τις διαπραγματεύσεις για μία σφαιρική και εις βάθος ζώνη ελευθέρων συναλλαγών (DCFTA) με τη Μολδαβία, την Αρμενία και τη Γεωργία, στο πλαίσιο των γενικών συμφωνιών σύνδεσης. Οι διαπραγματεύσεις με την Ουκρανία ολοκληρώθηκαν τον Δεκέμβριο του 2011. Έτσι οι συμφωνίες σύνδεσης κυρώθηκαν από τη Μολδαβία, τη Γεωργία και την Ουκρανία το Καλοκαίρι του 2014. Όσον αφορά τις συμφωνίες με τη Μολδαβία και τη Γεωργία εφαρμόζεται προσωρινά από τον Νοέμβριο του 2014, εκτός από τη συμφωνία DCFTA που εφαρμόζεται προσωρινά από την 1^η Ιανουαρίου 2016. Τον Σεπτέμβριο του 2013, η Αρμενία αποφάσισε να προσχωρήσει στην τελωνειακή ένωση με τη Ρωσία και διέκοψε τη διαδικασία για τις συμφωνίες σύνδεσης και DCFTA με την Ευρωπαϊκή Ένωση.
- **Περού και Κολομβία:** Η εμπορική συμφωνία υπεγράφη τον Ιούνιο του 2012. Το Περού την εφαρμόζει προσωρινά από τον Μάρτιο του 2013 και η Κολομβία από τον Αύγουστο του ίδιου έτους. Τον Ιούλιο του 2014 η Ευρωπαϊκή Ένωση ολοκλήρωσε τις διαπραγματεύσεις με τον Ισημερινό για την προσχώρηση της χώρας αυτής στη συμφωνία.
- **Νότια Κορέα:** Η συμφωνία ελεύθερου εμπορίου Ευρωπαϊκής Ένωσης – Νότιας Κορέας τέθηκε σε ισχύ τον Ιούλιο του 2011. Αφορά την πρώτη ολοκληρωμένη συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών που εγκαινίασε η Ευρωπαϊκή Ένωση το 2007. Η συμφωνία αυτή προχωρεί περισσότερο από ό,τι παρελθόν στην άρση εμπορικών φραγμών και στη διευκόλυνση των συναλλαγών μεταξύ ευρωπαϊκών και κορεάτικων επιχειρήσεων. Κατά τη διάρκεια του τρίτου έτους εφαρμογής της συμφωνίας ελεύθερων συναλλαγών, οι εξαγωγές προϊόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς την Κορέα αυξήθηκαν κατά

35% και έφθασαν τα 41,5 δις ευρώ, έναντι 30,6 δις ευρώ κατά το έτος πριν από την έναρξη ισχύος της συμφωνίας. Την ίδια περίοδο, οι εξαγωγές προϊόντων που είχαν πλήρως ή εν μέρει απελευθερωθεί στο πλαίσιο της συμφωνίας αυτής, αυξήθηκαν περισσότερο σε σχέση με τις συνολικές εξαγωγές, σημειώνοντας αύξηση 46% για τα απελευθερωμένα προϊόντα και 37% για τα μερικώς απελευθερωμένα προϊόντα.

- **Χιλή:** Η συμφωνία σύνδεσης του 2002 περιελάμβανε μία σφαιρική συμφωνία ελεύθερου εμπορίου η οποία τέθηκε σε ισχύ τον επόμενο χρόνο. Οι διμερείς συναλλαγές διπλασιάστηκαν μετά το 2003 και έφθασαν τα 16 δις ευρώ το 2014. Η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορούμε να πούμε ότι είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος εξαγωγέας στη Χιλή και ο δεύτερος μεγαλύτερος εισαγωγέας χιλιανών προϊόντων.
- **Μεξικό:** Από την έναρξη ισχύος της συμφωνίας τον Οκτώβριο του 2000, οι συνολικές διμερείς εμπορικές συναλλαγές διπλασιάστηκαν από 21,7 δις σε 46 δις ευρώ το 2014. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Μεξικό συμφώνησαν να επικαιροποιήσουν τη συμφωνία, για να την προσαρμόσουν στη νέα γενιά εμπορικών συμφωνιών καθώς και στις εξελίξεις της μεξικανικής οικονομίας.
- **Νότια Αφρική:** Με την έναρξη ισχύος της συμφωνίας για το εμπόριο, την ανάπτυξη και τη συνεργασία το 2000, καθιερώθηκε μία ζώνη ελεύθερων συναλλαγών η οποία καλύπτει το 90% των διμερών εμπορικών συναλλαγών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του μεγαλύτερου εμπορικού της εταίρου στην Αφρική.

- **Νότια Μεσόγειος:** Οι συμφωνίες σύνδεσης με την Αλγερία, την Αίγυπτο και, το Ισραήλ, την Ιορδανία, τον Λίβανο, το Μαρόκο, την Παλαιστινιακή Αρχή και την Τυνησία, που υπογράφηκαν μεταξύ των ετών 1995-2002, καθιέρωναν συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου για τα προϊόντα.
- **Κεντρική Αμερική:** Περιλαμβάνονται οι χώρες Κόστα Ρίκα, Ελ Σαλβαδόρ, Γουατεμάλα, Ονδούρα, Νικαράγουα Και Παναμάς. Αναφορικά με τη συμφωνία σύνδεσης Ευρωπαϊκής Ένωσης-Κεντρικής Αμερικής υπεγράφη τον Ιούνιο του 2012. Το εμπορικό τμήμα της συμφωνίας εφαρμόζεται σε προσωρινή βάση με την Ονδούρα, τη Νικαράγουα και τον Παναμά από τον Αύγουστο του 2013, με την Κόστα Ρίκα και το Ελ Σαλβαδόρ από τον Οκτώβριο του 2013 και με τη Γουατεμάλα από τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους. Έτσι, το 2013 το εμπόριο των δύο περιοχών ανήλθε σε 12 δις ευρώ.
- **Χώρες ΑΚΕ(Αφρική, Καραϊβική, Ειρηνικός):** Συνάπτονται και εφαρμόζονται συμφωνίες οικονομικής εταιρικής σχέσης μεταξύ χωρών ΑΚΕ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για 30 χρόνια οι χώρες αυτές είχαν προτιμισιακή πρόσβαση στην ευρωπαϊκή αγορά. Όμως, οι στόχοι της ώθησης των τοπικών οικονομιών, της τόνωσης της ανάπτυξης και της αύξησης των εξαγωγών από τις χώρες ΑΚΕ στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν επιτεύχθηκαν σε ικανοποιητικό βαθμό. Οι συμφωνίες αυτές προσφέρουν μία νέα προσέγγιση και έχουν σχεδιαστεί για να διευκολύνουν την ένταξη των χωρών ΑΚΕ στην παγκόσμια οικονομία, να επιτύχουν μια διατηρήσιμη ανάπτυξη και να μειώσουν τη φτώχεια. Τέσσερις τέτοιες συμφωνίες ισχύουν σήμερα με 14 χώρες της Καραϊβικής, της Ανατολικής Αφρικής(Μαδαγασκάρη, Μαυρίκιος, Σεϋχέλλες, και Ζιμπάμπουε), της Κεντρικής Αφρικής (Καμερούν), και του Ειρηνικού (Παπούασία-

Νέα Γουινέα και Φίτζι).

Όσον αφορά τις συμφωνίες του ελεύθερου εμπορίου που έχουν συναφθεί αλλά δεν έχουν τεθεί σε ισχύ αφορούν τις χώρες:

- **Σιγκαπούρη:** Η συμφωνία ελεύθερου εμπορίου Ευρωπαϊκής Ένωσης- Σιγκαπούρης είχε μονογραφεί κατά το μεγαλύτερο μέρος της τον Σεπτέμβριο του 2013. Οι διαπραγματεύσεις από την άλλη, για την προστασία των επενδύσεων ολοκληρώθηκαν τον Οκτώβριο του 2014. Φυσικά, να πούμε ότι η Σιγκαπούρη ήταν η πρώτη χώρα μέλος της Ένωσης Χωρών Νοτιοανατολικής Ασίας(ASEAN) η οποία συνήψε συμφωνίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση.
- **Βιετνάμ:** Οι διαπραγματεύσεις για τη συμφωνία ελεύθερου εμπορίου Ευρωπαϊκής Ένωσης- Βιετνάμ ολοκληρώθηκαν το 2015. Η συμφωνία είναι ένα σταθερό βήμα προς μία ενδεχόμενη διαπεριφερειακή συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ASEAN.
- **Καναδάς:** Οι διαπραγματεύσεις για μία συνολική οικονομική και εμπορική συμφωνία (CETA) μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Καναδά ολοκληρώθηκαν τον Σεπτέμβριο του 2014. Με τη συμφωνία αυτή καταργείται το 99% των δασμών και άλλα εμπόδια για τις επιχειρήσεις, κάτι το οποίο δείχνει ότι το ΑΕΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα αυξηθεί κατά 12 φορές περίπου δις ευρώ όταν συμφωνία τεθεί πλήρως σε εφαρμογή. Η συμφωνία βέβαια, θα πρέπει να κυρωθεί και από τα δύο μέρη για να τεθεί σε ισχύ.

- **Χώρες (ΑΚΕ):** Το 2014 ολοκληρώθηκαν οι διαπραγματεύσεις για τρεις επιπλέον συμφωνίες οικονομικής εταιρικής σχέσης, μία με τη Δυτική Αφρική, μία με την Κοινότητα για την Ανάπτυξη της Μεσημβρινής Αφρικής (SADC) και μία με τη Κοινότητα Ανατολικής Αφρικής(EAC).

Κλείνοντας, δεν μπορούμε να μην αναφέρουμε τις συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου που τελούν υπό διαπραγμάτευση:

- **Ηνωμένες Πολιτείες:** Τον Ιούλιο του 2013 ξεκίνησαν διαπραγματεύσεις για μία Διατλαντική Εταιρική Σχέση Εμπορίου Και Επενδύσεων (TTIP). Η TTIP είναι πλέον φιλόδοξη και σημαντική από στρατηγικής πλευράς εμπορική διαπραγμάτευση που έχει πραγματοποιήσει ποτέ η Ευρωπαϊκή Ένωση. Θα ενισχύσει τη σχέση της Ευρώπης με τις ΗΠΑ, τον σπουδαιότερο πολιτικό σύμμαχο και τη μεγαλύτερη εξαγωγική αγορά μας, και θα παρέχει ένα αποτελεσματικό πεδίο δοκίμων για παγκόσμιους κανόνες. Αν και οι οικονομικές σχέσεις μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και ΗΠΑ είναι ασυναγώνιστες σε έκταση, εξακολουθούν να υπάρχουν πολλές αναξιοποίητες προοπτικές. Με δεδομένο ότι ο μέσος όρος δασμός κυμαίνεται περίπου στο 4%, το κλειδί για την αξιοποίηση τους βρίσκεται στη κατάργηση των μη δασμολογικών εμποδίων. Σύμφωνα με ανεξάρτητα μελέτη, η εφαρμογή του πλαισίου της TTIP θα είχε τη δυνατότητα να αποφέρει σε ετήσια βάση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, κέρδη της τάξεως των 119 δις ευρώ.

- **Ινδία:** Οι συνομιλίες ξεκίνησαν το 2007 και αποτελούν θα λέγαμε την πρώτη προσπάθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ενθαρρύνει τη συμμετοχή μίας μεγάλης αναδυόμενης οικονομίας σε μία διαδικασία αμοιβαίου ανοίγματος το εμπορίου.
- **ASEAN:** Σε εξέλιξη βρίσκονται διμερείς διαπραγματεύσεις με μεμονωμένα μέλη. Οι διαπραγματεύσεις άρχισαν με τη Μαλαισία τον Μάιο του 2010 και με την Ταϊλάνδη τον Μάρτιο του 2013. Η Ευρωπαϊκή Ένωση πιστεύει πως οι συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου με τις χώρες της ASEAN αποτελούν τη βάση για να έρθει εις πέρας ο μακροπρόθεσμος στόχος μίας περιφερειακής συμφωνίας.
- **Mercosour (Αργεντινή, Βραζιλία, Παραγουάη, Βενεζουέλα):** Το 2013 η Mercosour ήταν ο εκτός μεγαλύτερος προορισμός των εξαγωγών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες έφτασαν τα 57 δις ευρώ. Το 2012 οι εξαγωγές υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης έφτασαν τα 21 δις ευρώ. Σε περίπτωση που οι διαπραγματεύσεις έχουν επιτυχία, η συμφωνία ελεύθερου εμπορίου Ευρωπαϊκής Ένωσης- Mercosour θα οδηγήσει στη δημιουργία της μεγαλύτερης στον κόσμο ζώνης ελεύθερων συναλλαγών ανάμεσα σε δύο περιοχές και θα αποφέρει σημαντικά οφέλη και στις δύο (Ευρώπη Νότια Αμερική).
- **Συμβούλιο Συνεργασίας του Κόλπου (Σαουδική Αραβία, Κουβέιτ, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, Κατάρ, Μπαχρέιν και Ομάν):** Ήταν ένας εμπορικός εταίρος μεγάλης σημασίας για την Ευρωπαϊκή Ένωση, δυστυχώς όμως οι διαπραγματεύσεις για μία

συμφωνίας ελεύθερου εμπορίου διακόπηκαν το 2008, όμως συνεχίζονται άτυπες συνομιλίες.

- **Ιαπωνία:** Τον Μάρτιο του 2013 η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Ιαπωνία ξεκίνησαν επίσημα διαπραγματεύσεις όσον αφορά τη σύναψη συμφωνίας ελεύθερου εμπορίου. Οι διαπραγματεύσεις που βρίσκονται ακόμα σε εξέλιξη καλύπτουν τομείς όπως η σταδιακή απελευθέρωση του εμπορίου προϊόντων και υπηρεσιών, οι επενδύσεις, οι δημόσιες συμβάσεις και η κατάργηση των μη δασμολογικών εμποδίων.
- **Μαρόκο και Τυνησία:** Τον Μάρτιο του 2013 για το Μαρόκο και το 2015 για την Τυνησία άρχισαν οι διαπραγματεύσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση για τη δημιουργία σφαιρικής και εις βάθος ζώνης ελεύθερων συναλλαγών (DCFTA).

(European Commission:Trade, 2017)

3.5: ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΙΣ – ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

- **Νότια Μεσόγειος(Αίγυπτος και Ιορδανία):** Τον Δεκέμβριο του 2011, οι κυβερνήσεις των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενέκριναν εντολές διαπραγμάτευσης για περαιτέρω εμβάθυνση των υπάρχουσών συμφωνιών ελεύθερου εμπορίου. Οι πρώτες συνομιλίες ξεκίνησαν με το Μαρόκο τον Μάρτιο του 2013 όπως αναφέραμε και παραπάνω.

Οι συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου αποτελούν θα λέγαμε θεμελιώδη συνιστώσα πολλών συμφωνιών σύνδεσης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση συνδέεται επίσης, με διάφορες γειτονικές της χώρες μέσω τελωνειακών ενώσεων, δηλαδή την Ανδόρα, τον Άγιο Μαρίνο και την Τουρκία. Στην Ευρώπη ισχύουν συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου με τις Νήσους Φερόες, την Ισλανδία, τη Νορβηγία και την Ελβετία, καθώς και με χώρες της Νότιας Μεσογείου (Αλγερία, Αίγυπτος, Ισραήλ, Ιορδανία, Λίβανος, Μαρόκο, Παλαιστινιακή Αρχή, Συρία και Τυνησία). Πέρα όμως από τις συμφωνίες σταθεροποίησης και σύνδεσης με τα δυτικά Βαλκάνια, εφαρμόζεται και ένα αυτόνομο καθεστώς συναλλαγών μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και ΠΓΔΜ, Αλβανίας, Μαυροβουνίου, Βοσνίας-Ερζεγοβίνης, Σερβίας και Κοσσυφοπεδίου.

Προχωρώντας στο κομμάτι των στρατηγικών σχέσεων, αυτό που είναι σημαντικό να θίξουμε, είναι ότι η Κίνα αποτελεί σήμερα τον δεύτερο σημαντικότερο εμπορικό εταίρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης μετά τις ΗΠΑ, και η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο μεγαλύτερος εμπορικός εταίρος της Κίνας. Τον Νοέμβριο του 2013, η Ευρωπαϊκή Ένωση και η Κίνα ανήγγειλαν την έναρξη διαπραγματεύσεων για μία σφαιρική συμφωνία επενδύσεων Ευρωπαϊκής Ένωσης-Κίνας, όπου η συμφωνία θα προβλέπει τη σταδιακή απελευθέρωση των επενδύσεων και την κατάργηση των περιορισμών για τους επενδυτές και των δύο πλευρών.

Φυσικά, δεν μπορούμε να παραβλέψουμε την Ρωσία δεδομένου ότι πάνω από το ήμισυ των ρωσικών εισαγωγών και εξαγωγών γίνονται με την Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς είναι ο σημαντικότερος εμπορικός εταίρος

της Ρωσίας. Αφού προσχώρησε η Ρωσία στον ΠΟΥ, μειώθηκαν οι εισαγωγικοί της δασμοί και παράλληλα βρέθηκε ένα πλαίσιο για την επίλυση προβλημάτων στις διμερείς της συναλλαγές. Αντιθέτως, με τις προσδοκίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ρωσία υιοθέτησε στη συνέχεια μία πιο προστατευτική πολιτική, η οποία επιδεινώθηκε με την κρίση στην Ουκρανία.

3.6: Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ Ε.Ε. ΣΤΙΣ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΜΕΝΕΣ ΧΩΡΕΣ - ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΓΕΝΙΚΕΥΜΕΝΩΝ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΩΝ

Η Ένωση παροτρύνει τις αναπτυσσόμενες χώρες να θεωρούν το εμπόριο ως βάση για την ανάπτυξη της εθνικής τους οικονομίας και τη βελτίωση του βιοτικού τους επιπέδου. Η ανάπτυξη του εμπορίου έχει τη δυνατότητα να πολλαπλασιάσει τα έσοδα από τις εξαγωγές τους και να συμβάλλει στη διαμόρφωση των οικονομιών τους με την επέκτασή τους και σε άλλους κλάδους πέραν των βασικών προϊόντων και των πρώτων υλών. Με σκοπό να διευκολύνει την εξαγωγική δραστηριότητα των αναπτυσσόμενων χωρών, η Ένωση ήταν η πρώτη που εισήγαγε το σύστημα των γενικευμένων προτιμήσεων (ΣΓΠ) το 1971, στο πλαίσιο του οποίου καθιερώθηκαν προτιμησιακές ποσότητες εισαγωγών από όλες τις αναπτυσσόμενες χώρες, έτσι ώστε να αποκτήσουν τη ζωτικής σημασίας γι' αυτές πρόσβαση στις ευρωπαϊκές αγορές.

Παρ' όλα αυτά, εδώ και σαράντα χρόνια έχουν επέλθει ριζικές αλλαγές στις παγκόσμιες οικονομικές και εμπορικές ισορροπίες. Ενώ

μερικές πιο προηγμένες αναπτυσσόμενες χώρες έχουν ενσωματωθεί επιτυχώς στο παγκόσμιο εμπορικό σύστημα, ένας μεγαλύτερος αριθμός φτωχότερων χωρών καθυστερεί ολοένα και περισσότερο. Στο σημερινό ανταγωνιστικό περιβάλλον οι δασμολογικές προτιμήσεις πρέπει να χορηγούνται στις χώρες που τις χρειάζονται περισσότερο. Κατά συνέπεια, το νέο σύστημα γενικευμένων προτιμήσεων (ΣΓΠ), που ισχύει από το 2014 προορίζει τα οφέλη για τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες και άλλες οικονομίες χαμηλότερου εισοδήματος δίχως περαιτέρω προτιμησιακή πρόσβαση στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Σήμερα διακρίνουμε 88 τέτοιες χώρες όπως είναι η Ρωσία, η Βραζιλία, το Κουβέιτ και η Σαουδική Αραβία, τις οποίες η Παγκόσμια Τράπεζα ταξινομεί ως υψηλότερου μέσου εισοδήματος, και άλλοι που έχουν άλλη μορφή προτιμησιακής πρόσβασης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, παρόμοια ή και καλύτερη από το ΣΓΠ, όπως συμφωνίας ελεύθερου εμπορίου, δεν μπορούν πλέον να επωφελούνται από το ΣΓΠ.

Το 1968, στη δεύτερη σύνοδο της Συνδιάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (UNCTAD), η ευρωπαϊκή Κοινότητα μαζί με άλλες εκβιομηχανισμένες χώρες συμφώνησαν και κατέληξαν στο Σύστημα Γενικευμένων Προτιμήσεων (ΣΓΠ).

Η εφαρμογή του ΣΓΠ αποσκοπούσε στην παροχή βοήθειας στις αναπτυσσόμενες χώρες. Μέσα από το διεθνές εμπόριο και συγκεκριμένα μέσα από τη χορήγηση δασμολογικών προτιμήσεων θα προέκυπταν έσοδα σημαντικά, συντελώντας σε μεγάλο βαθμό στην καταπολέμηση της φτώχειας. Στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελούσε η διεύρυνση των αγορών των αναπτυσσομένων χωρών, προσφέροντας τελωνειακές εκπτώσεις, οι οποίες φθάνουν μέχρι και την πλήρη ατέλεια. Οι προτιμήσεις αυτές δεν αποτελούν αντικείμενο συνομιλιών και

διαπραγμάτευσης, αντιθέτως παραχωρούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, λειτουργώντας συμπληρωματικά στην απελευθέρωση του εμπορίου στα πλαίσια του ΠΟΕ.

Στα πλαίσια του συνεχούς μεταβαλλόμενου περιβάλλοντος στο παγκόσμιο εμπόριο, το 2012 η Ευρωπαϊκή Ένωση προέβη στον επαναπροσδιορισμό του συστήματος αυτού μέσα από ένα νέο σύστημα κανόνων. Έτσι, με τον Κανονισμό 978/2012, εισήχθη ένα νέο Σύστημα Γενικευμένων Προτιμήσεων, το οποίο είναι περισσότερο σταθερό, προβλέψιμο και διαφανές, διάρκειας πλέον 10 ετών, έναντι 3 ετών που ήταν το παλαιότερο. Το νέο ΣΓΠ εστιάζει πλέον σε χώρες που έχουν τη μεγαλύτερη ανάγκη και δεν έχουν συμφωνηθεί με αυτές άλλου είδους προτιμήσεις στα πλαίσια κάποιας συμφωνίας ελεύθερου εμπορίου.

Αποτελείται από τρία βασικά σημεία. Έτσι, πρώτα το νέο ΣΓΠ αναστέλλει ή μειώνει τους δασμούς για τα προϊόντα που εισάγονται από κάποια αναπτυσσόμενη χώρα (γενικό καθεστώς ΣΓΠ). Η αναστολή ή η μείωση αυτή δεν συντελείται όμως εάν μία χώρα θεωρείται ως χώρα υψηλού ή μέσου-υψηλού εισοδήματος από την Παγκόσμια Τράπεζα για τρία συνεχόμενα έτη.

Επιπροσθέτως, το νέο ΣΓΠ περιλαμβάνει ένα ειδικό καθεστώς κινήτρων ΣΓΠ+ που προβλέπει περαιτέρω δασμολογικές μειώσεις για ευάλωτες χώρες οι οποίες έχουν κυρώσει 27 διεθνείς συμβάσεις που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα περιβαλλοντικά πρότυπα και πρότυπα χρηστής διακυβέρνησης. Συνακολούθως, η πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής

Ένωσης «Όλα εκτός των όπλων», παρέχει σε 49 λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες αδασμολόγητη πρόσβαση στην ευρωπαϊκή αγορά δίχως να υπάρχουν ποσοτικοί περιορισμοί για όλα τα προϊόντα, εκτός των όπλων και των πυρομαχικών.

Συν τοις άλλοις, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει θέσει σε λειτουργία μία ειδική υπηρεσία υποστήριξης σε τέσσερις γλώσσες(αγγλικά, γαλλικά, ισπανικά και πορτογαλικά), όπου παρέχει συμβουλές για θέματα εξαγωγών σε αναπτυσσόμενες χώρες που στερούνται τέτοιας υποδομής.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να προβεί σε αναστολή των άνω μειωμένων δασμών όταν διαπιστώνει παραβιάσεις των βασικών αρχών που περιλαμβάνονται στις συμβάσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα δικαιώματα των εργαζομένων, άσκηση αθέμιτων εμπορικών πρακτικών, ανεπαρκείς τελωνειακούς ελέγχους (π.χ. εξαγωγή ή διαμετακόμιση ναρκωτικών) και εάν μια δικαιούχος χώρα του ΣΓΠ+ σταματήσει να επικυρώνει και να εφαρμόζει αποτελεσματικά τις οικείες βασικές διεθνείς συμβάσεις.

Οι εισαγωγές αυτές από τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες, περιορίζονται προσωρινά και εφαρμόζονται μέτρα διαφύλαξης ή μέτρα εποπτείας, εάν διαπιστωθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση ότι προκαλούν ή ενδέχεται να προκαλέσουν ζημιά στους παραγωγούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παράλληλα, όταν κάποιες χώρες αναπτύσσουν ιδιαίτερα ανταγωνιστικούς εξαγωγικούς κλάδους, διακόπτονται και ανακαλούνται οι προτιμήσεις στους συγκεκριμένους τομείς σταδιακά, αφού δεν είναι πλέον

απαραίτητοι για την ανάπτυξή τους.

Γίνεται αντιληπτό, ιδιαιτέρως μέσα από το ειδικό καθεστώς κινήτρων (ΣΓΠ+), ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει υιοθετήσει με το νέο Σύστημα Γενικευμένων Προτιμήσεων την αρχή της θετικής αιρεσιμότητας. Ως εκ τούτου, πριμοδοτεί αυτούς που εντάσσονται επαρκώς στο διεθνές εμπορικό σύστημα και προβαίνουν γρηγορότερα και αποτελεσματικότερα στις αλλαγές που συγκροτούν τον αξιακό πυρήνα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ο σεβασμός των δημοκρατικών θεσμών και της χρηστής διακυβέρνησης αποτελούν βασικά στοιχεία του νέου ΣΓΠ, η παραβίαση των οποίων μπορεί να οδηγήσει στην παύση των προνομιικών εμπορικών και οικονομικών σχέσεων από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στις 28/01/2016, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε την πρώτη αναφορά για το νέο ΣΓΠ, αφορά την περίοδο από 1/1/2014 έως 31/12/2015 (European Commission, Report on the Generalised Schemes of Preferences, covering the period 2014-2015). Συγκεκριμένα σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, το 2014 περίπου 50,8 δις ευρώ των εισαγωγών εντάχθηκαν στο Σύστημα Γενικευμένων Προτιμήσεων. 27,3 δις ευρώ εξ αυτών ήταν υπό το γενικό καθεστώς του ΣΓΠ, 6,5 δις ευρώ αφορούσαν το ΣΓΠ+ και περίπου 17 δις ευρώ των εισαγωγών ήταν από τις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες στα πλαίσια του «Όλα εκτός των Όπλων».

Από το γενικό καθεστώς του ΣΓΠ, ωφελούνται τριάντα (30) χώρες συνολικά της Αφρικής, Ασίας, Ειρηνικού, Ν. Αμερικής καθώς και η

Ουκρανία από την Ευρώπη και το Ιράκ και η Συρία από τη Μέση Ανατολή. Από την πρωτοβουλία «Όλα εκτός των Όπλων» επωφελούνται συνολικά 49 χώρες της Αφρικής, Καραϊβικής, Ειρηνικού και Ασίας.

Τέλος, στο ειδικό καθεστώς κινήτρων ΣΓΠ+ έχουν ενταχθεί επιτυχώς δεκατέσσερις (14) χώρες από το 2013 και ειδικότερα οι: Αρμενία, Βολιβία, Κάπο Βέρντε, Κόστα Ρίκα, Εκουαδόρ, Ελ Σαλβαδόρ, Γεωργία, Γουατεμάλα, Μογγολία, Πακιστάν, Παναμάς, Παραγουάη, Περού, Φιλιππίνες. Η εποπτεία των άνω χωρών στα πλαίσια του ΣΓΠ+, το οποίο και θα διαρκέσει έως το τέλος του 2023, ήτοι για 10 έτη, έδειξε - όπως σημειώνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην αναφορά της- ότι χώρες αυτές επέδειξαν πρόοδο στην εθνική τους νομοθεσία με την ενσωμάτωση εφαρμογή νόμων για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κυρίως για ζητήματα ισότητας φύλων και παιδικής εκμετάλλευσης. Ταυτόχρονα, ενδυνάμωσαν θεσμούς της δικαιοσύνης για την καταπολέμηση της διαφθοράς, η οποία αποτελεί και βασικό πρόβλημά τους και αναβάθμισαν την εργασιακή νομοθεσία για την προστασία των δικαιωμάτων των εργαζομένων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σημειώνει ότι οι χώρες αυτές έχουν σίγουρα πολύ μακρύ δρόμο ακόμα να διανύσουν προκειμένου να συμπορευτούν με τις διεθνείς νόρμες, εντούτοις δεν μπορεί να αγνοηθεί και να μην ‘επιβραβευτεί’ η πρόοδος που έχει ήδη σημειωθεί.

3.7: Η Ε.Ε. ΚΑΙ Ο ΠΟΕ

Κατά τις πρώτες δεκαετίες του εικοστού αιώνα, τα εμπορικά θέματα ώθησαν τις χώρες να συμμετάσχουν σε ολοένα και πιο πολύπλοκες

αλληλεπιδράσεις, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί η ανάγκη για μια πλατφόρμα που να διευκολύνει και να ρυθμίζει τις εμπορικές σχέσεις. Η συνεπακόλουθη Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (ΓΣΔΕ) του 1947, προσέφερε ένα φόρουμ συζήτησης, όπου επέτρεψε μια πολυμερή προσέγγιση του εμπορίου, αλλά καθιέρωσε επίσης ένα σύστημα διεθνώς αναγνωρισμένων κανόνων για το εμπόριο. Κύριο μέλημα ήταν η δημιουργία ισότιμων όρων ανταγωνισμού για όλα τα μέλη, μέσω «ουσιαστικής μείωσης των δασμών και άλλων φραγμών στο εμπόριο και εξάλειψης της διακριτικής μεταχείρισης στο διεθνές εμπόριο». Οι σημαντικότερες συμφωνίες που επιτεύχθηκαν ήταν η Γενική Συμφωνία για τις συναλλαγές στον τομέα των υπηρεσιών (GATS) και η συμφωνία για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στον τομέα του εμπορίου (TRIPS). αφού ολοκληρώθηκαν οι διαπραγματεύσεις με τον «Γύρο της Ουρουγουάης», δημιουργήθηκε το 1995 ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου και θεωρήθηκε ως συνέχεια- μετεξέλιξη της GATT. Ένα από τα κύρια επιτεύγματα του ΠΟΕ υπήρξε η ενίσχυση του οργάνου επίλυσης διαφορών που διαθέτει, το οποίο έχει την εξουσία ρύθμισης εμπορικών διαφορών και επιβολής των αποφάσεών του. Ο μηχανισμός επίλυσης εμπορικών διαφορών είναι ένα σύστημα προκαθορισμένων κανόνων που παρέχει στα μέλη του ΠΟΕ, ανεξάρτητα από την πολιτική ή οικονομική βαρύτητά τους, τη δυνατότητα να υποβάλλουν καταγγελίες σχετικά με εικαζόμενες παραβιάσεις των κανόνων του ΠΟΕ και να ζητούν αποζημίωση. Ο μηχανισμός αυτός έχει περιορίσει τη χρήση των μονομερών μέτρων άμυνας στα οποία συνήθως κατέφευγαν οι χώρες στο παρελθόν και πολλά από τα οποία οδηγούσαν σε αντιδράσεις αντιποίνων από τις χώρες-στόχους, ενίοτε δε και σε κανονικούς εμπορικούς πολέμους. Ο ΠΟΕ μπορούμε να πούμε ότι θεωρείται ένας μηχανισμός παρακολούθησης της εμπορικής πολιτικής.

(http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/el/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.2.2.html, 2018).

Οι βελτιώσεις του μηχανισμού επίλυσης διαφορών, σε σχέση με την εποχή της GATT όπως αποτυπώνονται στη σχετική Συμφωνία DSU¹¹ αναφέρονται στα εξής πέντε σημεία:

I. Η Συμφωνία για τη διευθέτηση των διαφορών αναγνωρίζεται πλέον ρητά στον ΠΟΕ ως κεντρικό στοιχείο επίτευξης της ασφάλειας και πρόβλεψης του πολυμερούς εμπορικού συστήματος. Συστήνεται στο πλαίσιο του Γενικού Συμβουλίου του ΠΟΕ, ένα μόνιμο πρωτόδικο Όργανο Διευθέτησης Διαφορών καθώς και ένα Όργανο Εφέσεων.

II. Ορίζονται με σαφήνεια τα επιμέρους βήματα της διαδικασίας και τίθενται χρονικά όρια. Έτσι η περάτωση της διαδικασίας μπορεί να υπερβεί τους 9 μήνες και με έφεση τους 12.

III. Γίνονται εισηγήσεις των κλιμάκιων προς το Όργανο Διευθέτησης Διαφορών που θεωρούνται αποδεκτές εφόσον το ΟΔΔ δεν τις απέρριψε ομόφωνα και εφόσον καμία από τις ενδιαφερόμενες χώρες δεν άσκησε το δικαίωμα της έφεσης.

IV. Ομοίως οι εισηγήσεις της επταμελούς επιτροπής που επανεξετάζει την υπόθεση θεωρούνται ως ισχύουσες σε περίπτωση μη ομόφωνης απόρριψης τους από τον ΟΔΔ.

V. Το ΟΔΔ εποπτεύει την εφαρμογή των αποφάσεων και σε περίπτωση μη αποκατάστασης της νομιμότητας δύναται μέσα από αίτημα της θιγόμενης χώρας να εγκρίνει τη λήψη αντιποίνων προς αποκατάσταση της βλάβης.

Μέχρι τώρα, η Ευρωπαϊκή Ένωση μαζί με τις ΗΠΑ, έχει διαδραματίσει κεντρικό ρόλο σχετικά με την ανάπτυξη του συστήματος διεθνών εμπορικών συναλλαγών μετά τον Β' ΠΠ. Όπως η Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου, όπου αργότερα μετονομάστηκε σε ΠΟΕ, η ίδια η Ευρωπαϊκή Ένωση είχε σχεδιαστεί με σκοπό την άρση των τελωνειακών φραγμών και την προώθηση του εμπορίου μεταξύ των κρατών-μελών της. Η ενιαία αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης είχε μερικώς εμπνευστεί από τις αρχές αλλά και τις πρακτικές της ΓΣΔΕ. Η Ένωση υπήρξε από πάντα ένας από τους υπερασπιστές ενός αποτελεσματικού διεθνούς εμπορίου βασισμένου στο κράτος δικαίου. Αυτό το σύστημα βοηθά στο να διασφαλιστεί ότι οι επιχειρήσεις της θα έχουν δίκαιη πρόσβαση στις αγορές τρίτων χωρών και ως εκ τούτου στηρίζει την οικονομική ανάπτυξη, όχι μόνο στην εγχώρια αγορά αλλά και στις τρίτες χώρες, ιδίως δε τις λιγότερο ανεπτυγμένες.

Με απλά λόγια η Ευρωπαϊκή Ένωση λειτουργεί ως ενιαίος φορέας στον ΠΟΕ και εκπροσωπείται από την Επιτροπή και όχι από τα κράτη-μέλη. Η Επιτροπή από τη μεριά της, υπερασπίζεται συνεχώς τα συμφέροντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ερχόμενη σε διαπραγματεύσεις για εμπορικές συμφωνίες, ενώπιον του μηχανισμού επίλυσης διαφορών του ΠΟΕ, αντιπροσωπεύοντας το σύνολο των 28 κρατών-μελών. Επιπλέον, η Επιτροπή διαβουλεύεται συχνά με το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και καταθέτει εκθέσεις όσον αφορά το περιεχόμενο και τη στρατηγική των πολυμερών συζητήσεων.

Σύμφωνα με τη ΣΛΕΕ, μαζί το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο είναι συννομοθέτες και ο λόγος τους έχει ίση βαρύτητα σε θέματα διεθνούς εμπορίου. Επίσης, η Ευρωπαϊκή Ένωση επεδίωξε να προωθήσει ένα πολυμερές πλαίσιο εμπορικών διαπραγματεύσεων, με τη βοήθεια του

ΠΟΕ, που προορίζεται να συμπληρώσει και πιθανόν να αντικαταστήσει τις διμερείς διαπραγματεύσεις. Ωστόσο, το αδιέξοδο το οποίο αντιμετωπίζει ο Γύρος της Ντόχα καθώς και το γεγονός ότι άλλοι εμπορικοί εταίροι στράφηκαν στις διμερείς συμφωνίες, ανάγκασαν την Ευρωπαϊκή Ένωση να αναθεωρήσει κατά κάποιο τρόπο τη μακροχρόνια στρατηγική της και να επιστρέψει στις περιφερειακές και διμερείς διαπραγματεύσεις. Οι δυσκολίες λοιπόν που αντιμετωπίζει ο ΠΟΕ, δείχνουν ότι το διεθνές σύστημα εμπορικών συναλλαγών άλλαξε ριζικά και δραματικά εδώ και 20 χρόνια. Το παλαιότερο σύστημα, που η Ευρωπαϊκή Ένωση και οι ΗΠΑ κατά ένα μεγάλο μέρος το κυριαρχούν, εξελίχθηκε σε ένα πολύπλευρο σύστημα, με καινούριους φορείς. Ιδιαίτερα τις αναδυόμενες και αναπτυσσόμενες χώρες που διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο. Αναμφισβήτητο είναι, ότι η ελευθέρωση του διεθνούς συστήματος εμπορικών συναλλαγών ωφέλησε ορισμένες αναπτυσσόμενες χώρες, οι οποίες βιώνουν από τότε μία διαρκή οικονομική ανάπτυξη.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση φυσικά, γνωρίζει καλά αυτές τις νέες δυναμικές και έχει επισημάνει την ανάγκη να προχωρήσει πέρα από τη διαπραγματευτική προσέγγιση των τελευταίων ετών και να δοκιμάσει καινοτόμες προσεγγίσεις που να μπορούν να ανταπεξέλθουν στην εξέλιξη του παγκόσμιου εμπορίου στον 21^ο αιώνα καθώς και στη σημασία των κανονιστικών ζητημάτων έναντι των δασμολογικών.

⁷
άρθρο 207 ΣΛΕΕ, πρώην άρθρο 133 ΣΕΚ

⁸
παγκόσμιες συμφωνίες για τα βασικά προϊόντα, κλασικές εμπορικές συμφωνίες, προτιμησιακές συμφωνίες, συμφωνίες
σύνδεσης

⁹
Απόφαση της 9ης Οκτωβρίου 1961

¹⁰
Κανονισμός 184/2005, προτ. τελευταία από κανονισμό 2016/1013

¹¹
Distibute Settlement Understanding

ΜΕΡΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

4.1: Καταπολέμηση του προστατευτισμού

Η Ευρωπαϊκή Ένωση παραμένει προσηλωμένη στη ολοκλήρωση του φιλόδοξου εμπορικού της προγράμματος, θεωρώντας ότι το άνοιγμα των αγορών και το εμπόριο συμβάλλουν στην επίλυση του προβλήματος της οικονομικής κρίσης.

Η ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων με την Ένωση εξυπηρετεί τα συμφέροντα των εμπορικών της εταιρών, σε επίπεδο κρατών και περιφερειών, δεδομένου ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η μεγαλύτερη αγορά για τις εξαγωγές τους.

Ωστόσο, υπάρχουν επικριτές των συμφωνιών του ελεύθερου εμπορίου, όπου κάποιοι ευρωπαϊκοί κύκλοι τις θεωρούν υπαίτιες για την έκθεση των παραγωγών της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού από φθηνά εισαγόμενα προϊόντα. Έτσι η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει κατηγορηθεί ότι προσπαθεί με αυτόν τον τρόπο να διεισδύσει κυρίως στις αγορές των αναπτυσσόμενων χωρών, και ότι καταστρέφει τις εγχώριες θέσεις εργασίας. Παρά ταύτα, διακρίνουμε ότι η συγκεκριμένη κριτική αγνοεί τις αποδείξεις περί του αντιθέτου, καθώς και τα σημαντικά οφέλη που αποφέρουν οι συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου τόσο στη Ευρωπαϊκή Ένωση όσο και στους εταίρους της.

Χωρίς καμία αμφιβολία, έχουν ακουστεί διάφορες απόψεις, οι οποίες προτείνουν τον προστατευτισμό ως λύση για πολλά από τα ήδη

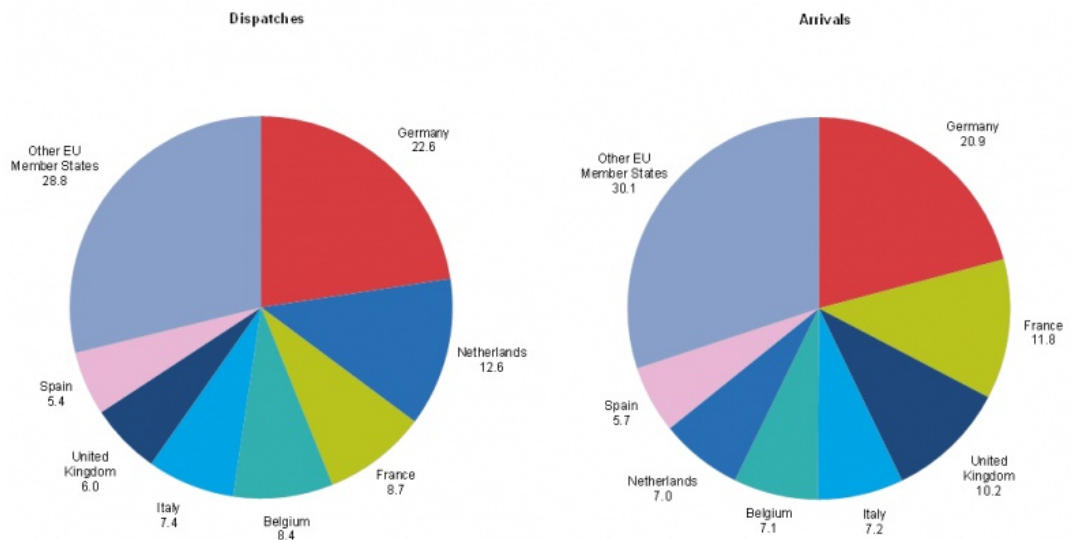
υπάρχοντα προβλήματα. Οι 20 πιο ανεπτυγμένες βιομηχανικές χώρες στον κόσμο, δηλαδή οι χώρες G20, έχουν δεσμευθεί και επίσημα, όχι μόνο να μην εφαρμόζουν μέτρα περιορισμού του εμπορίου αλλά και να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα αν συντρέχει κάποιος λόγος. Όμως η πράξη μερικές φορές διαφέρει από τις δηλώσεις και τις αρχές που διακηρύσσονται στις συνόδους κορυφής. Παρά τη δέσμευση, πολλές αναδυόμενες οικονομίες επειδή θέλουν να προστατεύσουν τις εγχώριες αγορές τους από τον διεθνή ανταγωνισμό, εμφανίζονται πρόθυμες να εφαρμόσουν μέτρα που ενδεχομένως στρεβλώνουν το εμπόριο.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση από τη πλευρά της, θα συνεχίσει να καταπολεμά τον προστατευτισμό. Δεδομένου ότι η Ένωση εξαρτάται από πολλά εισαγόμενα προϊόντα, η ενδεχόμενη εφαρμογή μιας πολιτικής προστατευτισμού θα ήταν περισσότερο ζημιογόνος παρά κερδοφόρα. Εξαιτίας λοιπόν, της αύξησης του κόστους των εισαγωγών θα μειωνόταν η ανταγωνιστικότητα της Ένωσης και στο εσωτερικό της αλλά και στις διεθνείς αγορές, με άμεση συνέπεια τη συρρίκνωση της παραγωγής και των θέσεων εργασίας στην Ευρώπη. Αύξηση των εμπορικών περιορισμών κατά 10% υπάρχει δυνατότητα να επιφέρει μείωση του εθνικού εισοδήματος κατά 4%.

Το άνοιγμα των αγορών και η ύπαρξη σαφών ρυθμιστικών πλαισίων έχουν ζωτική σημασία για την Ευρωπαϊκή Ένωση, λόγω της πρωτοκαθεδρίας της μεταξύ των εμπορικών δυνάμεων σε παγκόσμιο επίπεδο. Εν κατακλείδι, έχοντας επίγνωση της μεγάλης ευθύνης της τόσο απέναντι στους πολίτες της όσο και στον υπόλοιπο κόσμο, η Ένωση θα συνεχίσει τη σημερινή στρατηγική της, προωθώντας ένα ανοιχτό και δίκαιο παγκόσμιο σύστημα με τη σύναψη πολυμερών και διμερών συμφωνιών.

4.2: Διεθνείς εμπορευματικές συναλλαγές

1.Εσωτερικό εμπόριο της Ε.Ε.

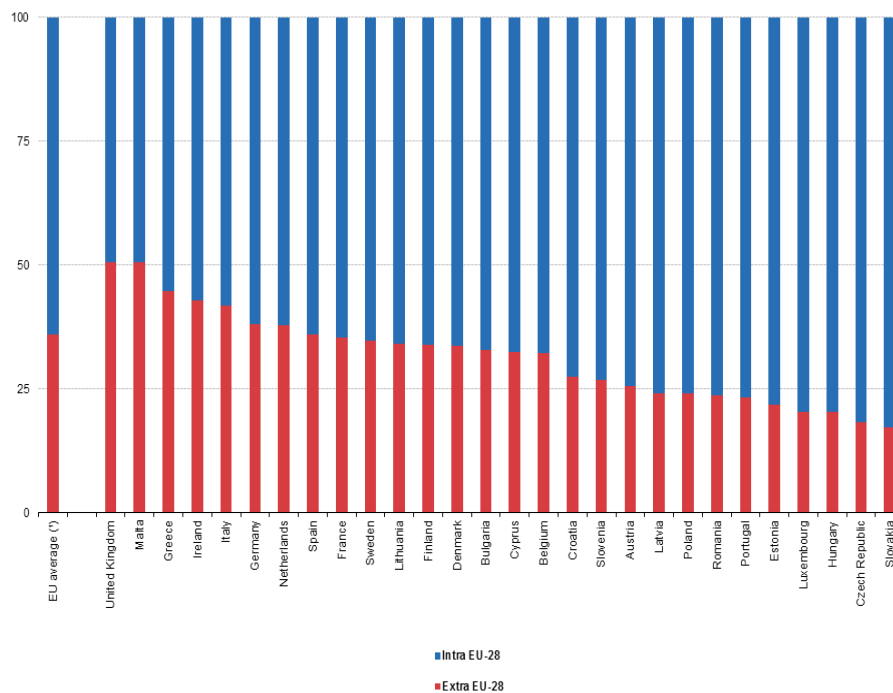

Πηγή:<http://ec.europa.eu/eurostat/>,2017

Το εσωτερικό εμπόριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης-28 αυξήθηκε κατά 4,7 % μεταξύ 2014 και 2015, καταγράφοντας ανοδική πορεία για έκτη συνεχόμενη χρονιά μετά το 2009. Αν συνυπολογιστούν οι αφίξεις και οι αποστολές, η μεγαλύτερη αύξηση στο εσωτερικό εμπόριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης καταγράφηκε στην Ιρλανδία (13,4 %) και την Κροατία (12,3 %), ενώ η Εσθονία (-2,7 %), η Λετονία (-2,1 %), το Βέλγιο (-0,4 %) και η Φινλανδία (-0,2 %) ήταν τα μόνα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα οποία παρατηρήθηκε μείωση του εμπορίου με χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2015. Όπως και για το εξωτερικό εμπόριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης-28, η Γερμανία ήταν και πάλι το κράτος μέλος με τις καλύτερες επιδόσεις σε σχέση με το εσωτερικό εμπόριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης-28 το 2015, συνεισφέροντας το 22,6 % των αποστολών εμπορευμάτων της ΕΕ-28 προς άλλα κράτη μέλη, καθώς και

λίγο πάνω από το ένα πέμπτο (20,9 %) των αφίξεων εμπορευμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση-28 από άλλα κράτη μέλη (βλ. σχήμα 8). Οι Κάτω Χώρες (12,6 %) ήταν το μόνο άλλο κράτος μέλος που συνεισέφερε πάνω από το ένα δέκατο των αποστολών εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και πάλι λόγω του Ρότερνταμ, ενώ η Γαλλία (11,8 %) και το Ηνωμένο Βασίλειο (10,2 %) αντιπροσώπευαν περισσότερο από το ένα δέκατο των αφίξεων από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης-28.

2.Εσωτερικές εμπορευματικές συναλλαγές

(*) Weighted average.
Source: Eurostat (online data code: ext_it_intratrd)

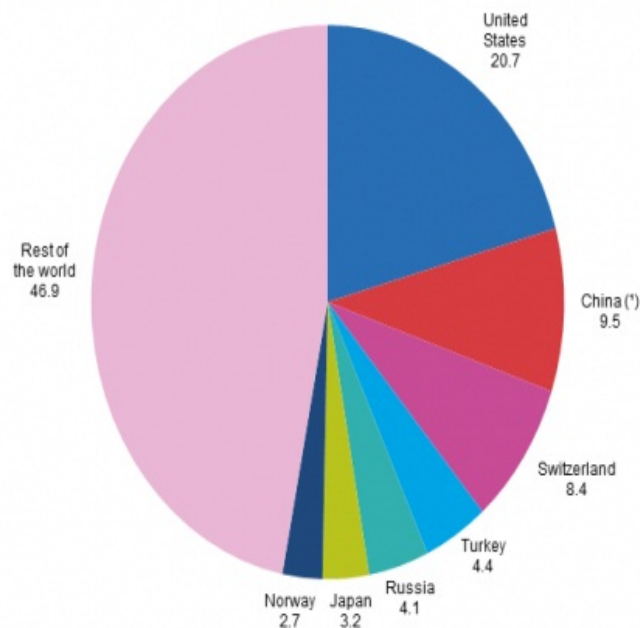
Εσωτερικές και εξωτερικές εμπορευματικές συναλλαγές της
Ε.Ε - 28, 2016 (εισαγωγές και εξαγωγές, ποσοστό 0% του
Του συνολικού εμπορίου)

Πηγή: <http://ec.europa.eu/eurostat/>, 2017

Η σημασία της εσωτερικής αγοράς της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναδεικνύεται από το γεγονός ότι για καθένα από τα κράτη-μέλη, οι εμπορευματικές συναλλαγές με άλλα με άλλα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήταν ο μεγαλύτερος σε όγκο από τις εμπορευματικές συναλλαγές με χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης, με μία εξαιρέσεις τη Μάλτα και το Ηνωμένο Βασίλειο, όπου οι εσωτερικές με τις εξωτερικές εμπορευματικές συναλλαγές ήταν σχεδόν ισοδύναμες. Όσον αφορά το ποσοστό των εμπορευματικών συναλλαγών που αντιστοιχεί σε ροές εσωτερικού και εξωτερικού εμπορίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης διέφερε αρκετά από το ένα κράτος-μέλος στο άλλο, κάτι το οποίο αντανακλά έως κάποιο βαθμό τους ιστορικούς δεσμούς και τη γεωγραφική τοποθεσία. Τα μεγαλύτερα ποσοστά εσωτερικού εμπορίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης καταγράφηκαν στην Εσθονία, το Λουξεμβούργο, την Ουγγαρία, την Τσέχικη Δημοκρατία και τη Σλοβακία, ενώ το ποσοστό αυτό μειώνεται στο 49,3% στο Ηνωμένο Βασίλειο.

4.3: Ανάλυση των κυριότερων ομάδων προϊόντων

1. Οι κυριότεροι εταίροι εισαγωγών

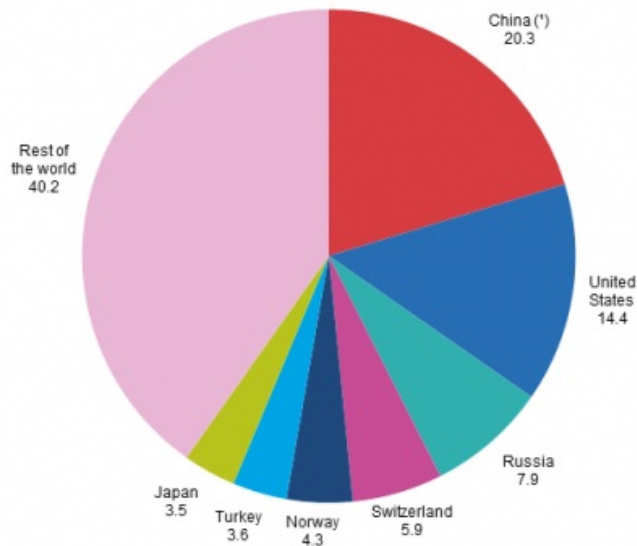
Πηγή: <http://ec.europa.eu/eurostat/>, 2017

Οι Ηνωμένες Πολιτείες διατήρησαν με μεγάλη διαφορά τον πιο συχνό προορισμό των εμπορευμάτων που εξήχθησαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση-28 το 2015, αν και το μερίδιο των εξαγωγών της Ευρωπαϊκής Ένωσης-28 με προορισμό τις Ηνωμένες Πολιτείες μειώθηκε από 28,0 % του συνόλου το 2002 σε 16,7 % το 2013, για να ανακάμψει κατόπιν στο 20,7 % έως το 2015. Εν συνεχεία, η Κίνα ήταν ο δεύτερος σημαντικότερος προορισμός για τις εξαγωγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης-28 το 2015 (9,5 % του συνόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης-28), με τρίτη την Ελβετία (8,4 %). Το 2015 η Τουρκία ξεπέρασε τη Ρωσία για να αναδειχθεί σε τέταρτο

μεγαλύτερο προορισμό για τις εμπορευματικές εξαγωγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης-28. Οι επτά σπουδαιότεροι προορισμοί για τις εμπορευματικές εξαγωγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης-28 -Κίνα, Ηνωμένες Πολιτείες, Ρωσία, Ελβετία, Νορβηγία, Τουρκία και Ιαπωνία- αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το ήμισυ (53,1 %) των συνολικών εμπορευματικών εξαγωγών της Ευρωπαϊκής Ένωσης-28.

2.Οι κυριότεροι εταίροι εισαγωγών

Πηγή: <http://ec.europa.eu/eurostat/>, 2017

Οι επτά σπουδαιότεροι προμηθευτές εμπορευματικών εισαγωγών της Ευρωπαϊκής Ένωσης-28 ήταν οι ίδιες χώρες με τους επτά σπουδαιότερους προορισμούς για τις εξαγωγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης-28, αν και με ελαφρώς διαφορετική κατάταξη. Οι επτά αυτές χώρες αντιστοιχούσαν σε μεγαλύτερο μερίδιο των εμπορευματικών εισαγωγών της Ευρωπαϊκής Ένωσης-28 από το μερίδιό τους στις εμπορευματικές εξαγωγές της. Δηλαδή, περίπου τα τρία πέμπτα (59,8 %) του συνόλου των εμπορευματικών εισαγωγών στην Ευρωπαϊκή Ένωση-28 προέρχονταν από αυτές τις επτά χώρες. Η Κίνα ήταν ο τόπος προέλευσης για πάνω από το ένα πέμπτο (20,3 %) του συνόλου των εισαγωγών στην Ευρωπαϊκή Ένωση-28 το 2015, καθώς και ο μεγαλύτερος προμηθευτής εμπορευμάτων που εισήχθησαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση-28. Το μερίδιο των Ηνωμένων Πολιτειών στις εμπορευματικές εισαγωγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης-28 (14,4 %) ήταν περίπου 6 εκατοστιαίες μονάδες πιο κάτω από εκείνο της Κίνας, ενώ το μερίδιο της Ρωσίας (7,9 %), τρίτου μεγαλύτερου προμηθευτή εμπορευμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση-28, ήταν χαμηλότερο

κατά 6 ακόμη ποσοστιαίες μονάδες. Το 2015, η Τουρκία ξεπέρασε την Ιαπωνία και αναδείχθηκε σε έκτο μεγαλύτερο προμηθευτή εμπορευματικών εισαγωγών στην Ευρωπαϊκή Ένωση-28.

ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Το διεθνές εμπορικό καθεστώς ήταν ένα από τα σημαντικότερα επιτεύγματα του δεύτερου μισού του 2^{ου} αιώνα. Οι οκτώ γύροι εμπορικών διαπραγματεύσεων της GATT, που ξεκίνησαν με τον Γύρο του Kennedy στις αρχές τις δεκαετίας του 1960¹², μείωσαν τους δασμούς στις εκβιομηχανισμένες χώρες σε λιγότερο από 4% κατά μέσο όρο, στο ένα δέκατο δηλαδή εκείνων που ίσχυαν τη δεκαετία του 1940. Επίσης, οι ποσοτικοί περιορισμοί στις εισαγωγές μειώθηκαν ή εξαλείφθηκαν. Σύμφωνα με εκτιμήσεις οι μειωμένοι εμπορικοί φραγμοί έβαλαν στις τσέπες των αμερικανών καταναλωτών 1.000 επιπλέον δολάρια ετησίως.

Οι οικονομίες των λιγότερο αναπτυγμένων χωρών ωφελήθηκαν και αυτές αρκετά, αφού οι χώρες αυτές μείωσαν τους δικούς τους εμπορικούς φραγμούς. Παρά τις έντονες διαμάχες που προκάλεσαν ορισμένες από τις αποφάσεις του, ο μηχανισμός επίλυσης διαφορών του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου μέχρι τώρα λειτουργήσε καλά. Ο αριθμός των μελών της GATT και του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου αυξήθηκε από είκοσι τρία σε εκατόν τριάντα πέντε και περίπου τριάντα ακόμη κράτη επιθυμούσαν να ενταχθούν σε αυτό το 2000.

Όλες αυτές οι εξελίξεις μαρτυρούν τη μετατόπιση που σημειώθηκε σε ολόκληρο τον κόσμο από τη δεκαετία του 1980 και μετά προς πιο προσανατολισμένες στην αγορά οικονομικές πολιτικές. Ωστόσο, καθώς το εμπόριο ήρθε σε σύγκρουση με ισχυρά τοπικά συμφέροντα και, κατά συνέπεια, έχει καταστεί αντικείμενο όλο και περισσότερων διενέξεων. Η σύγκρουση ανάμεσα στις δυνάμεις της οικονομικής παγκοσμιοποίησης και στις εγχώριες ανησυχίες έχει πυροδοτήσει έντονη αντίδραση ενάντια στην παγκοσμιοποίηση και απειλεί να υπονομεύσει τα πολιτικά θεμέλια του διεθνούς εμπορικού καθεστώτος.

Το γενικό συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι το διεθνές εμπορικό καθεστώς εξέρχεται ενισχυμένο από τον Γύρο της Ουρουγουάης και την ίδρυση του ΠΟΕ, χάρη στην επέκταση του πεδίου εφαρμογής του, της εισαγωγής του συστήματος εποπτείας της εμπορικής πολιτικής των κρατών και της ενίσχυσης της διαδικασίας επίλυσης των διαφορών. Δεν μπορούμε να παραβλέψουμε ότι η εφαρμογή του επεκτείνεται σε νέα θέματα, καλύπτοντας με αυτόν τον τρόπο το σύνολο σχεδόν του διεθνούς εμπορίου, και, κατ' εξακολούθηση, περιορίζονται οι προστατευτικές πρακτικές των εθνικών εμπορικών πολιτικών, δεδομένου ότι τα θεσμικά κενά βρίσκονται υπό περιορισμό.

Στο σημείο αυτό τίθεται το εξής ερώτημα: «το διεθνές εμπορικό καθεστώς είναι σε θέση να εξασφαλίσει την πειθαρχία των κρατών, να ανταμείψει με λίγα λόγια τη συμβατή προς τους κανόνες του συμπεριφορά και να αποτρέψει μονομερή, αποκλειστικά προς το εθνικό συμφέρον προσανατολισμένη συμπεριφορά;»

Η απάντηση που θα δοθεί, πηγάζει από τη δυνατότητα του καθεστώτος να αποτελέσει τη μοναδική εναλλακτική λύση, όχι μόνο απέναντι στην επιδίωξη διμερούς αμοιβαιότητας στις εμπορικές σχέσεις μεταξύ των κρατών, αλλά και της τάσης δημιουργίας περιφερειακών εμπορικών συσπειρώσεων.

¹² Οι Γύροι διαπραγματεύσεων της GATT είναι:

Γύρος Γενεύης (1947)

Γύρος Annecy (1949)

Γύρος Torkey (1951)

Γύρος Dillon (1960 – 1961)

Γύρος Kennedy (1964 – 1967)

Γύρος Tokyo (1973 – 1979)

Γύρος Ουρουγουάης (1986 – 1994)

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση βρίσκεται σε προνομιακή θέση όσον αφορά το παγκόσμιο εμπόριο. Το άνοιγμα του εμπορικού μας καθεστώτος σήμανε ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο μεγαλύτερος παράγοντας στην παγκόσμια αγορά συναλλαγών και παραμένει μία καλή περιοχή για να συνεργαστεί. Η Ευρωπαϊκή Ένωση επίσης, έχει επιτύχει μία ισχυρή θέση ενεργώντας από κοινού με μία φωνή σε παγκόσμια σκηνή, παρά με 28 ξεχωριστές εμπορικές στρατηγικές.

Η Ευρώπη έχει γίνει βαθιά ενσωματωμένη στις παγκόσμιες αγορές. Χάρη στην ευκολία των σύγχρονων μεταφορών και επικοινωνιών, είναι πλέον ευκολότερο να παραχθούν, να αγοραστούν και πωληθούν αγαθά σε ολόκληρο τον κόσμο, που δίνει στις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις κάθε μεγέθους τη δυνατότητα να πραγματοποιούν εμπορικές συναλλαγές εκτός Ευρώπης.

Οι εργαζόμενοι από την πλευρά τους, παρέχουν συχνά τις υπηρεσίες τους σε διαφορετικές χώρες στο πλαίσιο πολυεθνικών συμβάσεων ή συγκεκριμένων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών.

Οι επενδυτές ευδοκιμούν σε ένα σταθερό, υγιές και προβλέψιμο περιβάλλον, αναζητούν την κατάργηση των επενδυτικών φραγμών και την προστασία των επενδύσεων. Η Ευρώπη λοιπόν:

- Κάθε μέρα εξάγει προϊόντα εκατό εκατομμυρίων ευρώ και εισάγει εκατοντάδες εκατομμύρια περισσότερα.

- ο Είναι ο μεγαλύτερος εξαγωγέας μεταποιημένων προϊόντων και υπηρεσιών παγκοσμίως και είναι ο ίδιος η μεγαλύτερη θα λέγαμε εξαγωγική αγορά για περίπου 80 χώρες.

- ο Τέλος, τα 28 μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης μαζί, αντιπροσωπεύουν το 16% παγκόσμιων εισαγωγών και εξαγωγών.

Μπορούμε να πούμε σε αυτό το σημείο ότι τα αποτελέσματα της εμπορικής πολιτικής είναι τα αγαθά και οι συντελεστές της παραγωγής διαμοιράζονται μεταξύ των εταίρων μέσα στην εγχώρια οικονομία. Μεταβάλλει επίσης, τον καταμερισμό των αποθεμάτων ο οποίος θα προέκυπτε από το ελεύθερο εμπόριο και εφαρμόζει μορφές φιλελευθερισμού.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, είναι αυτή που ήταν και είναι προσηλωμένη στην ολοκλήρωση του φιλόδοξου εμπορικού της προγράμματος, θεωρώντας ότι το άνοιγμα των αγορών και το εμπόριο έχουν καθοριστικό ρόλο στην επίλυση του προβλήματος της οικονομικής κρίσης. Η ολοκλήρωση των διαπραγματεύσεων με την Ένωση εξυπηρετεί εκτός των άλλων και τα συμφέροντα των εμπορικών της εταίρων, σε επίπεδο κρατών και περιφερειών, αφού είναι δεδομένο με όσα έχουμε διαβάσει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η μεγαλύτερη αγορά για τις εξαγωγές τους.

Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν θα σταματήσει να καταπολεμά τον προστατευτισμό. Επειδή η Ένωση εξαρτάται από πολλά εισαγόμενα προϊόντα, η ενδεχόμενη εφαρμογή μιας πολιτικής προστατευτισμού θα ήταν περισσότερο ζημιογόνος παρά κερδοφόρα. Εξαιτίας της συνεχούς αύξησης του κόστους των εισαγωγών θα μειωνόταν η ανταγωνιστικότητα της Ένωσης όχι μόνο στο εσωτερικό της αλλά και στις διεθνείς αγορές, με

αποτέλεσμα τη συρρίκνωση της παραγωγής και των θέσεων εργασίας στην Ευρώπη. Πέραν των άλλων, η αύξηση των εμπορικών περιορισμών κατά 10% μπορεί να επιφέρει μείωση του εθνικού εισοδήματος κατά 4%.

Το άνοιγμα των αγορών και η ύπαρξη σαφών ρυθμιστικών πλαισίων έχουν ζωτική σημασία για την Ευρωπαϊκή Ένωση, λόγω της πρωτοκαθεδρίας της μεταξύ των εμπορικών δυνάμεων σε παγκόσμιο επίπεδο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει επίγνωση της ευθύνης της απέναντι και στους πολίτες καθώς και στον υπόλοιπο κόσμο. Γι' αυτό το λόγο δεν θα σταματήσει αυτή τη στρατηγική που ακολουθεί, προωθώντας ένα παγκόσμιο εμπορικό σύστημα, χαρακτηριζόμενο από διαφάνεια, με τη σύναψη διμερών και πολυμερών συμφωνιών.

Η ανάπτυξη του εμπορίου εάν διαχειρίζεται σωστά, αποτελεί ευκαιρία για οικονομική ανάπτυξη. Έτσι, η εμπορική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιδιώκει να δημιουργήσει ανάπτυξη και θέσεις εργασίας αυξάνοντας τις ευκαιρίες για το εμπόριο και τις επενδύσεις με τον υπόλοιπο κόσμο. Με τη συνεργασία όλων μας, η Ευρώπη έχει τη βαρύτητα να διαμορφώσει ένα ανοιχτό παγκόσμιο σύστημα εμπορικών συναλλαγών βασισμένο σε δίκαιους κανόνες και να διασφαλίσει την τήρηση αυτών των κανόνων.

Εν κατακλείδι, η επιτυχία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την επιτυχία των εμπορικών μας εταίρων, τόσο στον ανεπτυγμένο όσο και τον αναπτυσσόμενο κόσμο. Η αειφόρος ανάπτυξη λοιπόν, είναι καθοριστικής σημασίας για την εμπορική πολιτική.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ

- Γουργούνης Α., Μπερεδήμας Α.,(2015), «Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο-Το Δίκαιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου» , «Κεφ. «Το Δίκαιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου», Νομική βιβλιοθήκη
- Μαραβέγιας Ναπ., Τσινισιζέλης Μιχ.,(1995), «Η ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης», Αθήνα, Εκδόσεις: Θεμέλιο
- Σατλάνης, Χρήστος Νικ.,(2005), «Θεμελιώδεις έννοιες και διαστάσεις της διεθνούς και ευρωπαϊκής έννομης τάξης», Αθήνα, Εκδόσεις: Σάκκουλα
- Σπυλιόπουλος Οδ. (2013), «Οι διεθνείς συμφωνίες τις Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι εξωτερικές οικονομικές σχέσεις της», Αθήνα, Εκδόσεις: Σάκκουλα
- Χρυσοχόου, Δ Ν, Ξενάκης, Δ Κ, Τσινισιζέλης, Μ Ι, & Υφαντής, Κ, Σταυρίδης Σ. (2009). «Ευρωπαϊκή Πολιτεία : Η τέχνη της συνδιάθεσης», Αθήνα, Εκδόσεις: Σαββάλας

- Τσέλιος Β. (2006), «Η Εμπορική Πολιτική στις Εξωτερικές Σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου» , στο συλλογιστικό τόμο Ξενάκης Δ. Κ. και Τσινισιζέλης Μ. Ι. (επιμ.), «Παγκόσμια Ευρώπη; Οι Διεθνείς Διαστάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης» , Αθήνα, Εκδόσεις: Ι. Σιδέρη
- Χρυσόχου, Δ Ν, Ξενάκης, Δ Κ, Τσινισιζέλης, Μ Ι, & Υφαντής, Κ, Σταυρίδης Σ. (2009), «Ευρωπαϊκή Πολιτεία : Η τέχνη της συνδιάθεσης», Αθήνα, Εκδόσεις: Σαββάλας
- Robert Gilpin,(2009),«Παγκόσμια Πολιτική Οικονομία, Η Διεθνής Έννομη Τάξη», 8^η Έκθεση, κεφ.8,υποκ. 8.7, Αθήνα, Εκδόσεις: Ποιότητα

EENEΣ

- *Boussena, Sadek, and Catherine Locatelli,(2013), «Energy institutional and organizational changes in EU and Russia: Revisiting gawk relations», Energy Policy 55: 180-189*
- *Brown, O. ,(2005), EU Trade Policy and Conflict, International Institute for Sustainable Development (IISD),«trade, aid and security»*
- *Conconi, P.,(2009),«The EU common commercial policy and global/regional trade regulation. EU and global governance»*
- *Deringer, H.,(2015),«Regulatory Protection in the New World of Trade: When is it Legitimate?» ECIPE Bulletin No. 4*
- *Gstöhl, Sieglinde,(2013),«European Union's Trade Policy», Ritsumeikan International Affairs 11*

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- *Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (2016).*
http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/el/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.2.2.html ,(10/10/2017)
- Μούσης, Ν. (2011), «Ευρωπαϊκή Ένωση: Δίκαιο, Οικονομία, Πολιτική», http://www.europedia.moussis.eu/books/Book_2/, Μέρος VI: Εξωτερικές Πολιτικές της Ε.Ε., δέκατη Πέμπτη ενημερωμένη έκδοση, Αθήνα: Παπαζήση,(2/9/2017)
- 32η Ετήσια Έκθεση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο σχετικά με τις δραστηριότητες της Ε.Ε. στον τομέα του αντιντάμπινγκ, των αντεπιδοτήσεων και των μέτρων διασφάλισης(2013),
<http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2015/EL/1-2015-43-EL-F1-1.PDF> ,(2/9/2017)
- <http://www.consilium.europa.eu/el/policies/eu-trade-policy> ,(27/12/2017)
- <http://www.Consilium.europa.eu/el/policies/eu-trade-policy/trade-agreements>, (27/12/2017)
- *European Commission (2016), The European Union Explained: Trade, Luxembourg:Publications Office of the European Union,*
http://europa.eu/pol/comm/index_en.htm , (27/12/2017)

- *European Commission (2016), Report on the Generalised Schemes of Preferences covering the period 2014-2015, http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/january/tradoc_154180.pdf , (08/01/2018)*
- *European Commission (2016), Joint Staff Working Document: The EU Special Incentive Arrangement for Sustainable Development and Good Governance ('GSP+') covering the period 2014–2015, http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2016/january/tradoc_154178.pdf(8/01/2018)*
- *[http://www.mcit.gov.cy/mcit/trade/ts.nsf/All/AFB136CD0DAD5B34C2257C7D0044ED61/\\$file/%CE%86%CF%81%CE%B8%CF%81%CE%BF%20207%20-%20%CE%A3%CE%9B%CE%95%CE%95.pdf](http://www.mcit.gov.cy/mcit/trade/ts.nsf/All/AFB136CD0DAD5B34C2257C7D0044ED61/$file/%CE%86%CF%81%CE%B8%CF%81%CE%BF%20207%20-%20%CE%A3%CE%9B%CE%95%CE%95.pdf) , (8/01/2018)*
- *http://www.trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/December/tradoc_151969.12.2017pdf ,(8/01/2018)*
- *<http://ec.europa.eu/trade/policy/eu-position-in-world-trade/> ,(15/01/2018)*
- *http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/International_trade_in_goods/el (Διεθνείς εμπορευματικές συναλλαγές) , (20/01/2018)*

- http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/International_trade_in_goods
(Διεθνές εμπόριο αγαθών), (20/01/2018)
- http://europa.eu/pol/pdf/filipbook/el/trade_el.pdf , (20/01/2018)
- http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_6.2.2.pdf , (20/01/2018)
- www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_5.2.2.pdf , (23/01/2018)
- <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=LEGISSUM%3Axy0022> , (10/09/2017)
- <http://www.mcit.gov.cy/mcit/ts.nsf/All/715EE2DBA11C044C2257C7D004561BBOpenDocument> (έννοια antidumping) , (10/12/2017)
- https://publications.europa.eu/el/publication_detail/-/publication/ga2c5c3e-Od03-11eb-baga-01aa75ed71a1 , (10/12/2017)
- [content/EN/TXT/?uri=CELEX%3a12012m%oftxt](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3a12012m%oftxt) , (19/01/2018)

- Eurostat: <http://ec.europa.eu/eurostat/>, (18/01/2018)

- TARIC: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/what-is-common-customs-tariff/taric_en, (20/11/2017)

- Woolcock, S. (2010), *EU Trade and Investment Policymaking After the Lisbon Treaty*, *Intereconomics* (1), https://www.ceps.eu/system/files/article/2010/02/22-25-Woolcock_0.pdf, (20/11/2017)